

**A 25 ÉVES
ERDÉLYI
GONDOLAT
KÖNYVKIADÓ
A NEMZETI
ÖNISMERET
SZÉP- ÉS SZAK-
IRODALMÁNAK
MŰHELYTEREMTŐ
KÖZPONTJA**

Albert-Lőrincz Márton

Beke Sándor

Bertha Zoltán

Bodó Márta

Brauch Magda

Kozma Dezső

Péterffy Gyöngyi

Ráduly János

Szekeres Lukács Sándor

A 25 ÉVES
ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ
A NEMZETI ÖNISMERET
SZÉP- ÉS SZAKIRODALMÁNAK
MŰHELYTEREMTŐ KÖZPONTJA

A könyv borítóját
Beke Sándor
tervezte

A 25 ÉVES
ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ
A NEMZETI ÖNISMERET
SZÉP- ÉS SZAKIRODALMÁNAK
MŰHELYTEREMTŐ KÖZPONTJA

2016-ban huszonötéves lett
Erdély első — 1989 utáni — magyar könyvkiadója

Albert-Lőrincz Márton
Beke Sándor • Bertha Zoltán
Bodó Márta • Brauch Magda
Kozma Dezső • Péterffy Gyöngyi
Ráduly János • Szekeres Lukács Sándor
írásai

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
Székelyudvarhely 2019

AZ ERDÉLYI GONDOLAT
SZERKESZTŐBIZOTTSÁGA

BEKE SÁNDOR (igazgató)
BRAUCH MAGDA
CSEKE GÁBOR
CSEKE PÉTER
CSIRE GABRIELLA
GÁBOR DÉNES
JANCSIK PÁL
P. BUZOGÁNY ÁRPÁD
PÉNTEK JÁNOS

© Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, 2019

ISBN 978-606-534-093-0

Beke Sándor

ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ

Alapítási év: 1991. Alapította: Beke Sándor. Város: Székelyudvarhely, Hargita megye.

25 év alatt (1991 és 2016 között) megjelent kötetek száma: 301. 2016-tól — e könyv megjelenésének idejéig — 2019-ig, a kiadó 28. évéig, még 14 új könyvcím látott napvilágot, így a könyvek száma 2019-ben 315.

Szerkesztőbizottság (2018-ban, e kiadvány szerkesztésének idején): Beke Sándor (igazgató-főszerkesztő), Brauch Magda, Cseke Gábor, Cseke Péter, Csire Gabriella, Gábor Dénes, Jancsik Pál, P. Buzogány Árpád, Péntek János.

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó szerkesztői, lektorai 1991–2018 között:

Szerkesztők, alkalmi szerkesztők 1991–2019 között: Barabás István, Beke Sándor, Bölöni Domokos, Brauch Magda, Brugos Sándor, Cseke Gábor, Csire Gabriella, Dáné Márta, Deák-Sárosi László, Demény Péter, Ferenczi Géza, Fodor Sándor, Gábor Dénes, Gyepesi Sándor, Győri Magdolna, H. Szabó Gyula, Hubbes Éva, Jámbor Gyula, Jancsik Pál, Kerekes György, Keszeg Vilmos, Kósa Ferenc, Kozma Mária, Kötő József, Lőrincz Ilona, Nagy István, Nagy Olga, Nagy Pál, P. Buzogány Árpád, Puskás Margit, Ráduly János, Róth András Lajos, Szabó György, Szentmártoni Árpád, Ugrin Aranka, Újvári Ella, V. András János, Zsidó Ferenc.

Megjelent kötetek lektorai 1991–2019 között: Antal Árpád, Bodolai Gyöngyi, Elekes András, Gyárfás Ágnes, Horváth József, Jámbor Gyula, Kerekes László, Magyarósi Dénes, Mészáros Miklós, Nagy Olga, Péntek János, Peris Teréz, Pozsony Ferenc, Sajgó Balázs, Sándor Klára, Sebestyén Mihály, Szabó Miklós, Szabó Zoltán, Szakács Lajos, Szász Lőrinc, Tekei Erika, Tófalvi Géza, Tóth István, Weszely Tibor.

Az országos hatósugarú romániai magyar könyvkiadó, az Erdélyi Gondolat, székelyföldi városban alakult az 1989-es decemberi fordulat után — Székelyudvarhelyen. Ma is itt működik.

A kiadó profilja. Ha fellapozzuk a kiadó gondozásában 1992 óta évi rendszerességgel megjelent köteteket, a tematikai és műfaji változatosság mögött két erőteljesen kidomborodó szellemi birtokra lelünk: a tudományra és az irodalomra. Több évtizedes kutatómunka eredménye csapódik le az Erdélyi Gondolat történelmi, szociográfiai, biológiai, nyelv- és irodalomtudományi, etnográfiai és népköltészeti jellegű kiadványaiban. A hazai valóságba, múltunk-nyelvünk-kultúránk-folklórvilágunk eddig feltáratlan közegeibe világítanak be az önismeretet szolgáló értékes alkotások.

A kiadó megkülönböztetett figyelmet fordít a néprajzi és etnobotanikai monográfiákra, valamint a néprajzi tanulmányokra. Az élő népköltészet nem apadó forrásaiból táplálkoznak a prózai és verses műfajokat bemutató gyűjtemények — a népmeséket, mondákat, balladákat, találós kérdéseket, szólásokat, anekdotákat stb. tartalmazó kötetek

—, akárcsak a mesefák, népi elbeszélők, naiv írók emlékiratai, önéletírásai.

A tényfeltáró riport- és esszékötetek szerzői publicisztikát is művelő rangos írók. A szépirodalmat erdélyi magyar költők, novellisták, regény- és drámaírók eredeti alkotásai képviselik — versek, novellák, regények, memoárok és színművek. A gyermek- és ifjúsági irodalom kedvelt műfaja — a gazdag kiadói termés tanúsága szerint — a kicsinyekhez szóló gyermekvers és mese, valamint a tizenéveseknek szánt rövid próza — karcolat, humoreszk, novella — és gyermekregény.

Hadd szóljunk végül az olvasók szélesebb táborát célzó kisszótárakról, a hiánypótló, hasznos kiadványokról (erdélyi helynevek, egyházi településnevek Erdélyben, teológiai ki-fejezések kisszótára, szentek, egyházi ünnepek stb.).

Az Erdélyi Gondolat kiadványai a tudományos, esztétikai, erkölcsi igényt támasztó olvasókhoz szólnak és a könyvbarát gyermekekhez, fiatalokhoz. A szerzők életkora — a legidősebbektől a pályakezdő fiatalokig — és lakóhelye — Kolozsvártól Bukarestig, Sepsiszentgyörgytől Aradig, Nagyenyedtől Brassóig — is tanúsítja a kiadó nyitottságát, rugalmasságát. A nemzetiségi létbe gyökerező, a szülőföldön való megmaradás elkötelezettje, az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó a jövőben is a romániai magyar és a határon kívüli magyar olvasóra számít.

Az Erdélyi Gondolat könyveinek szerzői 1991–2019 között: Albert-Lőrincz Márton, Ambrus Lajos, Asztalos Enikő, Ábrahám János, Balogh Edgár, Balázs Sándor, Baricz Lajos, Barta Zoltán, Beke Sándor, Benedek Elek, Benkő

András, Bertha Zoltán, id. Binder Pál, Birtalan Imre, Bodó Márta, Bödör András, Bölöni Domokos, Brauch Magda, Buksa Éva-Mária, Csávossy György, Cseke Péter, Csetri Elek, Csire Gabriella, Csire Gábor, Dáné Tibor, Deák Ferenc, Diószegi Anna, Eminescu Mihai, Eszteró István, Féja Géza, Ferenczi Géza, Ferenczi István, Gagyí Biró Katalin, Gub Jenő, György Zsuzsa, Imreh István, Jakab Rozália, Jancsik Andor, Jancsik Pál, Jánky Béla, Jékely Zoltán, Kercsó Attila, Keszeg Vilmos, Kiss Bitay Éva, Kiss Lehel, Kiss János, K. Kovács András, Kocsis Rózsi, Kolozsi Gergely István, Komoróczy György, Kozma Dezső, Kristó Tibor, Kriza János, Lászlóffy Csaba, László László, Lőrincz György, Lőrincz József, Macrobius, Aurelius Theodosius, Marton Lili, Málnási Ferenc, M. Hubbes Éva, Mihály Tibor, Mitruly Miklós, Murádin László, Nagy Irén, Nagy Olga, Nagy Pál, Nagy Székely Ildikó, Németh Júlia, Papp Attila, P. Buzogány Árpád, Péterffy Gyöngyi, Pomogáts Béla, Ráduly János, Richter, Gisela, Sebestyén Péter, Sipos Erzsébet, Sólyom Anna, Sütő András, Szabó György, Szenté B. Levente, Szekeres Lukács Sándor, Székely Ferenc, Tamási Áron, Tamási Piroska, Tankó Gyula, Thudt, Anneliese, Tomcsa Sándor, Vöő Gabriella, Zsidó Ferenc, Zsigmond Erzsébet, Zsigmond Győző.

Az Erdélyi Gondolat könyveinek illusztrátorai 1991–2018.
december 31. között: Abonyi Mária, Asztalos Enikő, Balla Attila, Barta Anikó, Bálint Emil, Bányai Éva Eszter, Báthory Katalin, Beke Sándor, Beke Sándor-Olivér, Benedek Gabriella, Benkő Zsolt, Biró Gábor, Bíró Beáta,

Bodó Hortenzia Kinga, Boros Juliánna, Csutak Levente, D. Mayer Hella, Dász László, Egyed Ákos, Eperjesi Noémi, Feleki Albert, Felszegi M. Stefánia, Ferenczi Béla, Ferenczi István, Ferenczi Júlia, Feszt László, ifj., Gál Gabriella, Greguss János, Groos Emese Zselyke, Gub Jenő, Hadnagy Boróka, Hegedüs László, Herbert Lachenmeier, Hermann Gyula, Imreh István, Jakab Tibor, Jakab Zsigmond, Jékely Zoltán, Jére Zsolt, Lokodi Alpár Imre, Karancsi Sándor, Kedei Zoltán, Kelemen Vera, Kékesi László, Keleti Gusztáv, Keller Emese, Kissné Moga Margit, Kós Károly, Kós Károly, ifj., Kovács Csaba, Krizsán Mihály, László László, Losonczi Noémi, Magyarai Hunor, Márton Erika, Márton Zoltán, Máté Péter, Miholcsa József, Miklósi Dénes, Molnár Dénes, Molnos Zoltán, Müller Katalin, Nagy András, Nagy Zsolt, Orbán Balázs, Orbán Ferenc, Ozsváth Pál, Pálfi Gyönyvér, Péter Katalin, Portik Antal, ifj., Reisz Ilona, Réthi Botond, Rusz Livia, Szenté Kinga, Szilágyi Zoltán, Szilveszter Ibolya, Szilveszter Janka, Tamási Áronné Bokor Ágota, Thorma János, Tinódi Lantos Sebestyén, Torok Sándor, Túrós László, Újfalvi Huba, Venczel János, Venter Izabella, Zsigmond Attila, Zsigmond Márton.

**Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
1991–2016. december 31.
között megjelent kötetei**

Összeállította: **Beke Sándor**

1992

1. **Lőrincz György: Kiment a fény a szememből.** Riport az öregekről

1993

2. **Nagy Irén: Mégis** (*Versek*)

3. **Beke Sándor: Madártemető** (*Versek*)

4. **Mihai Eminescu: Az Estcsillag** (*Ráduly János fordítása*)

1994

5. **Elek apó Cimborája.** Antológia (*Csire Gabriella válogatása a Cimbor 1922–1929-es évfolyamaiból*)

6. **Nagy Olga: Barangolásaim varázslatos tájban.** Cigány barátaim között (*Esszé*)

7. **Székely Útkereső Antológia.** A Székely Útkereső irodalmi és művelődési folyóirat antológiája

8. **Komoróczy György: Magyar szavaink nyomában** (*Nyelvművelő cikkek*)

9. **Cseke Péter: Korfordulós újesztendő** (*Szociográfiai riportok*)

10. Nagy Olga: Népi változatok szerelemre és házasságra (*Esszé*)

1995

11. Ráduly János: Az árnyékok lakodalma (*Gyermekversek*)

12. Beke Sándor: Védtelen évek (*Versek*)

13. Id. Binder Pál — Jancsik Andor: És élni kellett tovább. Két emlékirat

14. Nagy Olga: Pályakép fénnnyel és árnyékkal. Egy néprajzos emlékei

15. Kercsó Attila: Csigaséta (*Gyermekversek*)

16. Beke Sándor: Téged kereslek (*Versek*)

17. Ábrahám János: Picula. I. Szegényember csikója hamar ló (*Regény*)

18. Kristó Tibor: Kései leltár (*Versek*)

1996

19. Csire Gabriella: Áprilisi tréfa (*Gyermektörténetek*)

20. Lőrincz György: Feketében (*Riportok, jegyzetek*)

21. Tankó Gyula: Gyimesi szokásvilág (*Monográfia*)

22. Murádin László: Anyanyelvünk ösvényein (*Nyelvművelő írások*)

23. Mihály Tibor: Örhegy alatt. Oroszhegy monográfiája

24. Ráduly János: Fény és gondolat (*Versek*)

25. Beke Sándor: Kezemben jégvirág (*Gyermekversek*)

1997

26. Ferenczi Géza: Székely rovásírásos emlékek (*Tanulmány*)

27. Kozma Dezső: Erdélyi utakon. Régi kolozsvári arcok

28. Csire Gabriella: Ráma és Szítá csodálatos története. Két eposzátdolgozás

29. Beke Sándor: Tüntető magnóliák (*Versek*)

30. Kiss János: Eszeveszett illúziók avagy Tanúnak jelentkezem (*Publicisztikai írások*)

31. Lászlóffy Csaba: Fej vagy írás (*Versek*)

32. György Zsuzsa: Egy küzdelmes élet. Egy paraszt-asszony vallomása

33. Ráduly János: Vettem gyöngyöt (*Népköltészeti tanulmányok*)

34. Kocsis Rózsi: Remények és kétségek között. Egy asszony életútja

35. Beke Sándor: Hajnalodik nélküled (*Szerelmes versek*)

36. Ábrahám János: Picula. II. A boldogság útján (*Regény*)

37. Beke Sándor: Bohókás ábécé (*Gyermekversek*)

1998

38. Kiss Bitay Éva: Gondolatok az evolúcióról (*Tanulmány*)

39. M. Hubbes Éva: Székelyudvarhely egykori nyomdái és kiadványaik (*Tanulmány*)

40. Nagy Irén: Védtelenül (*Novellák*)

41. **Murádin László: A hely, ahol élünk.** Barangolások Erdély helynevei között

42. **Egy barátság története.** Féja Géza levelei

43. **Ábrahám János: Picula. III.** Volt szeretőm tizenhárom (*Regény*)

44. **Beke Sándor: Hajóval a Déli-sarkon** (*Gyermekek versei*)

45. **Megszólal az aranycsengő.** Karácsonyi versek és történetek

46. **Ráduly János: A galambleány** (*Tündérmesék*)

1999

47. **Székely Ferenc: Jeles napok, ünnepek, szokások** **Vadasdon** (*Monográfia*)

48. **Deák Ferenc: Barangolásaim Székelyföldön és környékén.** Egy idegenvezető feljegyzései

49. **Mitruly Miklós: Szóból ért az ember.** Népi elbeszélések Krasznáról

50. **Vöö Gabriella: Szaván fogjuk.** Erdélyi magyar szólások

51. **Ferenczi Géza: A moldvai ősbib csángók** (*Tanulmány*)

52. **Kicsiny dalaim.** Népi költők antológiája

53. **Papp Attila: Oktondi okosok** (*Verses mesék*)

54. **Beke Sándor: Erdélyi homály** (*Versék*)

55. **Ferenczi István: Besenyő szállások a Nagy-Szamos — Sajó mentén** (*Tanulmány*)

56. **Kifestőkönyv** (*Karancsi Sándor rajzaival*)

57. **Ráduly János: Tündéri perpatvar** (*Irodalmi anekdoták*)

58. **Nagy Olga: Hamupipőke üzenete.** Szülőknek a nevelésről

59. **László László: Erdélyi fejedelmek** (*Tanulmány*)

2000

60. **Elek apó Cimborája.** Antológia. Csire Gabriella válogatása a Cimbor 1922–1929-es évfolyamaiból — II. kiadás

61. **Lőrincz József: Tamási Áron hazatérése.** Mikrofilológiai közelítések

62. **K. Kovács András: Őzgidák** (*Gyermekversek*)

63. **Szente B. Levente: Az ezüsthajú tündérleány** (*Mesék*)

64. **Ráduly János: Jóságvilágom** (*Versek*)

65. **Birtalan Imre: Szerencsés Palkó.** Bolyongás az emlékezés ösvényein

66. **Sebestyén Péter: Életutak.** Szentek, egyházi ünnepek

67. **Murádin László: Egyházi településnevek Erdélyben** (*Nyelvművelő írások*)

68. **Ráduly János: Gyöngyvirág királyfi** (*Népmesék*)

69. **Beke Sándor: Bohókás ábécé** (*Gyermekversek*) — II. kiadás

70. **Bödör András: Székről indultam** (*Önéletrajzi vallomás*)

71. **Németh Júlia: Kolozsvár — műhely és vonzasközpont.** Szemelvények tíz esztendő képzőművészeti krónikájából (*Képzőművészeti krónika*)

72. **P. Buzogány Árpád: Hattyúhívó** (*Gyermekversek*)

73. Ferenczi István: Adatok a nagyfejedelemség kori kelet-magyarországi védelmi rendszer ismeretéhez *(Tanulmány)*

74. Zsidó Ferenc: Történetiség, sorsok, hiedelmek a Felső-Nyikó mentén *(Tanulmány)*

75. Zsidó Ferenc: Szent Anna tavától a bihari Asszony-szigetig *(Erdélyi magyar mondák)*

76. Buksa Éva-Mária: Történelmi színjátékok, históriák *(Hét történelmi dráma)*

2001

77. Nagy Olga: Egy botcsinálta riporter emlékei *(Memoár)*

78. Nagy Olga: A Nap küzdelme a Föld népéért *(Meseregény)*

79. Marton Lili: Táltos János *(Meseregény)*

80. Nagy Olga: Erdélyi sors: tegnap, ma, holnap *(Esszé)*

81. Deák Ferenc: Barangolásaim Székelyföldön és környékén. Egy idegenvezető feljegyzései — II. kiadás

82. Kolozsi Gergely István: Kolozsi pitvaros udvarokban *(Elbeszélések, igaz történetek)*

83. Dáné Tibor: Elhull a virág. Az igazság Szendrey Júliáról *(Esszé)*

84. Diószegi Anna: Életem története. Emlékek a kolozsvári Hóstátról *(Memoár)*

85. Tankó Gyula: Életvitel a Gyimesekben *(Monográfia)*

86. Brauch Magda: Magyarról magyarra *(Nyelvművelő írások)*

87. **Tomcsa Sándor:** Embergyűjtemény *(Novellák, karcolatok, humoreszkek)*

88. **Csetri Elek:** Erdélyi méheskert. Régi erdélyi méhészkönyvek

89. **Vőő Gabriella:** A medve, a farkas és a róka komasága *(Állatmesék)*

90. **Zsigmond Győző:** Orbán Balázs idejében és ma *(Néprajzi tanulmány)*

91. **Ráduly János:** Szitakötőtánc *(Gyermekversek)*

92. **Gagyí Biró Katalin:** Székelykeresztúr és vidékének keresztzemesei

93. **Csire Gabriella:** Itt járt Mátyás király. Kis történetek a nagy királyról

94. **Barta Zoltán:** Az idő sodrában. Vajdaszentivány monográfiája

95. **Csire Gabriella:** Münchhausen báró barangolásai a nagyvilágban *(Átdolgozás)*

96. **Gub Jenő:** Kertek, mezők termesztett növényei a Sóvidéken. Sóvidéki etnobotanika

97. **Sebestyén Péter:** Agapétól Zsoltárig. Teológiai címszavak és kifejezések kisszótára

98. **Ráduly János:** Mikor volt egy lovon hét patkó? *(Találós kérdések)*

99. **Ráduly János:** Az igazat éneklő madár *(Székely népmesék)*

100. **Ferenczi Géza:** Utazások Udvarhelyszéken *(Útleírás)*

2002

101. **Beke Sándor: Megkéssett feltámadás** (*Versek*)
102. **Nagy Olga: Esély a megmaradásra.** Az „illyefalvi modell” keresztmetszete (*Esszé*)
103. **Ferenczi Géza: Lapok Erdély múltjából** (*Tanulmányok*)
104. **Csire Gabriella: Turpi Lak** (*Meseregény*)
105. **Beke Sándor: Ismét felgyújtom a mécsest** (*Versimák*)
106. **Lőrincz József: Tamási Áron hazatérése.** Mikrofilológiai közelítések — II. kiadás
107. **Derék Borsszem vitéz.** Szász népmesék (*Fordította: Zsidó Ferenc*)
108. **Csávossy György: Édes méreg** (*Három színmű*)
109. **Ferenczi Géza: A székely rovásírás az idők sodrában** (*Tanulmányok*)

2003

110. **Gub Jenő: Természetismeret és néphagyomány a székely Sóvidéken** (*Néprajzi tanulmány*)
111. **Brauch Magda: Közös anyanyelvünkért** (*Nyelvművelő írások*)
112. **Dáné Tibor: Apáczai ajándéka.** Révületek a *Magyar Encyclopaedia* világrajöveteléről
113. **Ferenczi István: Adatok Északkelet-Erdély középkor kezdeti magyar települési képéhez** (*Tanulmány*)
114. **Beke Sándor: Elmaradt imák** (*Versek*)

115. **Tankó Gyula:** „Én es tudtam hazudozni”. Népi humor Gyimesben

116. **Zsigmond Erzsébet:** *Sírató (Visszaemlékezés)*

117. **Macrobius:** *Baráti beszélgetések. A Saturnus-ünnep (Fordította: Szabó György)*

118. **Ambrus Lajos:** *Boldogok hajóján (Versek)*

119. **Baricz Lajos:** *Kakukk és Habakuk (Gyermekeversek)*

120. **Tamási Piroska:** *Az erdélyi és székely konyha legismertebb receptjei*

2004

121. **Beke Sándor:** *Fehér tulipánok (Versek)*

122. **Nagy Pál:** *Tinta a Kisgöncölben (Karcolatok, anekdoták)*

123. **Csire Gabriella:** *Az aranyhal palotája (Tarka történetek)*

124. **Murádin László:** *Anyanyelvi mozaik (Nyelvművelő írások)*

125. **P. Buzogány Árpád:** *Az igazság árnyékai (Novellák, elbeszélések)*

126. **Gub Jenő:** *Üres kalász fenn hordja a fejét. Székelyföldi szólásmondások, közmondások, találós kérdések*

127. **Baricz Lajos:** *Köt a gyökér (Versek)*

128. **Ráduly János:** *Síratóim lesznek az égi madarak (Székely népballadák)*

129. **Beke Sándor:** *Mosolygó oroszlánok (Versek)*

130. **Ráduly János:** *Titkok a rovásírásban. Adalékok rovásírásunk ismeretéhez*

131. **László László:** *A nándorfehérvári diadal (Történeti mondák)*

132. P. Buzogány Árpád: Úgy szeretlek, mint a mézes kalácsot (77 székely népdal)

133. Erdély. Útikönyv

134. Ráduly János: Tanuljunk könnyen rovásírni. Segédkönyv a rovásírás elsajátításához

2005

135. Erdély. Útikalauz

136. Az erdélyi és székely konyha legismertebb receptjei (Tamási Piroska szakácskönyve) — II. kiadás

137. Nagy góbé a székely. Erdélyi népi elbeszélések, anekdoták, igaz történetek

138. Gub Jenő: Rapsóné rózsája (Erdélyi mondák, legendák, regék, tündérmesék)

139. A Tordai-hasadéktól Szent Anna taváig (Mondák, legendák, regék, tündérmesék)

140. Ráduly János: A tulipános láda. Kis-Küküllő menti székely népmesék, tréfák, anekdoták kiejtés szerinti lejegyzésben

141. Csire Gabriella: Gilgames álmái (Eposzátdolgozás)

142. P. Buzogány Árpád: A csengő, aki harang akart lenni (Mesék, történetek)

143. Ellopták a kántor úr malaccát. Régi székely humor (Népi elbeszélések, anekdoták, krónikás adomák)

144. Tamási Piroska: Erdélyi szakácskönyv (Szakácskönyv)

145. Erdélyi édességek, finomságok. Tamási Piroska receptjei

146. Beke Sándor: A szeretetnek nincsen temetője. II. János Pál pápa emlékére (Költemény)

147. **Tamási Áron: Ábel** (*Trilógia*)

148. **Wass Albert. Sors és pálya.** Magyar író a huszadik században

149. **Isten, áldd meg a magyart** (*Himnuszok, imák*)

150. **Sebestyén Péter: Nézz az ég felé.** Hétköznapijaink és ünnepeink margójára

2006

151. **Csire Gabriella: Trója** (*A trójai mondakör*)

152. **Nagy Olga: Öregek és fiatalok könyve.** Elmúlt századunk nemzedék- és szemléletváltása Erdélyben

153. **Ráduly János: Hová, hová, Laji bátyám?** Kis-Küküllő menti székely népmesék, mondák, tréfák kiejtés szerinti lejegyzésben

154. **Brauch Magda: Beszélni kell avagy Használjuk anyanyelvünket** (*Nyelvművelő írások*)

155. **Ferenczi Géza — Ferenczi István: Régi várak, új írások.** Régészet és rovásírás (*Tanulmányok*)

156. **Kedves otthoniak.** Tamási Áron levelezése a farkaslaki családdal

157. **Ráduly János: Hallod-e, te másvilág, adsz kenderért pálinkát?** (*Székely népi tréfák, mondák, anekdoták*)

158. **Benedek Elek: Szent Anna tava.** Elek apó mondáiból

159. **Veszed észre, komám...** (*Régi székely anekdoták, közmondások, babonák, népdalok*)

160. **Székely Ferenc: Krumplitábornok sosem esett el** (*Népi humor, igaz történetek, irodalmi anekdoták*)

161. Nagy Olga: Megfulladt a kecske, bajba' a menyecske (*Tréfás népi elbeszélések*)

162. Beke Sándor: Bodzafa virága (*Versekek*)

2007

163. Tréfál a székely góbé. Erdélyi népi elbeszélések, anekdoták, igaz történetek Széktől a Gyimesekig

164. Gub Jenő: Mózsi bá' s Mari nén' (*Székely viccek, anekdoták, igaz történetek*)

165. Kolozsi Gergely István: Mikor legvígabb a székely? (*Erdélyi anekdoták, vidám történetek*)

166. A furfangos székely góbéságai. Erdélyi népi elbeszélések, viccek, anekdoták, népmesék, tréfák, igaz- és vidám történetek

167. Csire Gabriella — Csire Gábor: Csillagregék. A 12 állatövi csillagkép. Regék és csillagászati magyarázatok

168. Az én himnuszaim (*Antológia*)

169. Ráduly János: Az isztambuli székely (magyar) rovásemlék (*Kismonográfia*)

170. Sütő András: Sikaszói fenyőforgácsok. Cikkek, naplójegyzetek

171. Beke Sándor: Álom a Titanicon (*Elbeszélő költemény*)

172. Lőrincz József: Kellő igék, megtartó gondolatok. Szentenciák, vallomások Tamási Árontól

173. P. Buzogány Árpád: A Székely Útkereső Kiadványok műhelyében. Hagyomány és helyismeret közelképben

174. **Brauch Magda:** Szeretlek, kedvesem... Híres magyar mûzsák

175. **Beke Sándor:** Székely Útkereső — szellemi mûhely a XX. század végén Erdélyben. Főszerkesztői vallomás a folyóirat megszületéséről és életéről

2008

176. **Csire Gabriella:** Egy magyar kalandor ifjúsága. Gvadányi József *Rontó Pál* című elbeszélő költeménye nyomán

177. **Székely Útkereső.** Irodalmi és művelődési folyóirat. 1990–1999 (*Reprint kiadás*)

178. **Beke Sándor — Brauch Magda:** Székely Útkereső (1990–1999). Laptörténet és sajtóvisszhang

179. **Magyar, székely és csángó örökség.** A Székely Útkereső Kiadványok Antológiája. 1991–2006.

180. **Székely Útkereső Antológia. 1990–1999.** Válogatás a Székely Útkereső 1990–1999-es évfolyamaiból

181. **Becsüld a népet!** A *Székely Útkereső* irodalmi és művelődési folyóirat gyermekirodalmi antológiája. Válogatás a folyóirat 1990–1999-es évfolyamaiból

182. **Az előszó dicsérete.** Kritikák, recenziók, beszélgetések a Székely Útkereső hasábjain

183. **Csíksomlyó hazavár** (*Antológia*)

184. **Csire Gabriella:** Az Ótestamentum igazgyöngyei (*Novellamesék*)

185. **Ráduly János:** A legkisebb leány szerencséje (*Székely népmesék*)

186. **Kriza János:** Borsszem Jankó (*Székely népmesék*)

187. **Benedek Elek: Gyöngyvirág Palkó** (*Székely népmesék*)

188. **Jakab Rozália: A pórul járt pásztorlegényke.** Nyikó menti székely népmesék

189. **A farkaslaki Jakab Rózsika néni székely szakácskönyve**

190. **Ráduly János: A muzsikáló tücsök** (*Székely állatmesék*)

191. **P. Buzogány Árpád: Öregapó muzsikája** (*Mesék*)

192. **Ráduly János: Király Bözsi hegedűje** (*Székely népmesék*)

193. **Beke Sándor: Szerelem orgonája** (*Versek*)

194. **Ráduly János: Szép Fuvella története.** Székely népmesék a Kis-Küküllő mentéről kiejtés szerinti lejegyzésben

195. **Ráduly János: A farkas és az őzike.** Székely állatmesék a Kis-Küküllő mentéről kiejtés szerinti lejegyzésben

196. **Tündér Ilona** (*Széphistória*)

197. **Ráduly János: Székely békességlevelek (1803–1837)**

198. **Hajdani erdélyi tájakon.** Jékely Zoltán kiadatlan leveleiből

199. **Ráduly János: Csaba ösvénye.** Székely népmondák a Kis-Küküllő mentéről (I.)

200. **Beke Sándor — Ráduly János: Szépirodalom, néprajz, rovásírás.** Két íróbarát beszélgetése életpályájukról és munkásságukról (*Interjú*)

201. **Ráduly János: Alagút a Küküllőig.** Székely népmondák a Kis-Küküllő mentéről (II.)

202. **Ráduly János: A Hajnalcsillag keletkezése.** Székely népmondák a Kis-Küküllő mentéről (III.)

203. **Szép karácsony szép zöld fája.** Magyar írók versei és novellái

204. **Székely karácsony.** Versek és elbeszélések karácsony ünnepéről (*Kisantológia*)

205. **Karácsonyi álom.** Magyar írók és költők karácsonya (*Antológia*)

2009

206. **Leveleskönyv lapjai I.** A címzett: Nagy Pál

207. **Jakab Rozália: Ízek, finomságok a székely kemencében**

208. **Jancsik Pál: Fecskeszárnyon száll a nyár** (*Gyermekversek*)

209. **Beke Sándor: Góbé Miska** (*Tréfás költemény*)

210. **Nagy Irén: Veletek dalol sok ezüst madárka** (*Gyermekversek*)

211. **Ráduly János: Gyere már, Jégtörő Mátyás** (*Gyermekversek*)

212. **Vitéz Hány János.** Garay János *Az obsitos* című elbeszélő költeménye nyomán

213. **Beke Sándor: Szépséges kislakók** (*Költemény*)

214. **Vitéz Kádár István** (*Históriás ének*)

215. **P. Buzogány Árpád: A csengős bárány és a Napocska** (*Gyermekversek*)

216. **Ráduly János: Janka és a csitkóbogár** (*Kisgyermekbeszéd*)

217. **Csire Gabriella: Árgirus királyfi és az aranyalmák.** Gergei Albert *Árgirus históriája* nyomán

218. **Csire Gabriella: A párjanincs János vitéz.** Petőfi Sándor *János vitéz* című elbeszélő költeménye nyomán

219. **Baricz Lajos: A templom egere** (*Verses mese*)

220. **Beke Sándor: Havasok királyleánya** (*Gyermekversek*)

221. **Csire Gabriella: Csaba és a Nap fia.** Vörösmarty Mihály *Tündérvölgy* című elbeszélő költeménye nyomán

222. **Jánky Béla: Szeretnék cseregőóra lenni** (*Gyermekversek*)

223. **Ráduly János: A csodaszarvas nyomdokain.** Székely népmondák a Kis-Küküllő mentéről (IV.)

224. **Csire Gabriella: Lúdas Matyi három arca.** Fazekas Mihály *Lúdas Matyi* című elbeszélő költeménye nyomán

225. **Eszteró István: Nirvána gombostűje** (*Versék*)

226. **Csire Gabriella: Szuhay Mátyás tréfája.** Tompa Mihály *Szuhay Mátyás* című elbeszélő költeménye nyomán

227. **„Megáldott a csíksomlyói Szűz Mária”.** Imák, himnuszok Csíksomlyón

228. **Brauch Magda: Rejtvényes nyelvművelő gyermekeknek és felnőtteknek**

229. **Beke Sándor: Öregapó, őzike és a csillagok** (*Verses mese*)

230. **Ráduly János: Hozzád fohászkodom imában.** Kibédi ráolvasások, népi imák, legendaballadák, kántálókénekek

231. **Sólyom Anna: Kenyérbaba** (*Desági emlékek*)

232. **Csire Gabriella: A nagy erejű Toldi.** Arany János *Toldi* című elbeszélő költeménye nyomán

233. **Virágim, virágim, drága szép virágim.** Székely népballadák (I.)

234. **Én leányom pávát őriz.** Székely népballadák (II.)

235. **Ráduly János: Petőfi Sándor utolsó hét napja.** Petőfi-dokumentumok

236. **Jancsik Pál: Piripócsról Nárittyenbe** (*Gyermekversek*)

237. **P. Buzogány Árpád: A gagyi fajta tarka szarka** (*Verses mese*)

238. **Leveleskönyv lapjai II.** A címzett: Nagy Pál

239. **Ráduly János: Székely népi tréfák, anekdoták**

240. **Beke Sándor: Átölelt a lelked** (*Versék*)

241. **A csíksomlyói Szűzanya ajándéka** (*Himnuszok, imák, énekek, tanulmányok, beszédek, versek, novellák, visszaemlékezések*)

242. **Kéziratos hagyaték. I.** Balogh Edgár, Benkő András, Imreh István kiadatlan leveleiből

243. **P. Buzogány Árpád: Tálkondító kandúr** (*Gyermekversek*)

244. **Orbán Balázs — a székely lélek apostola** (*Tanulmányok, emlékbeszédek, versek*)

245. **Visszavár a Hargita.** Antológia (Orbán Balázs, Thaly Kálmán, Tompa László, Földes Zoltán, Petres Kálmán, Farcádi Sándor, Kacsó Sándor, Jakab Géza, Ladó Lajos, Sütő András, Nagy Irén, Beke Sándor, P. Buzogány Árpád írásai a Hargitáról)

246. Csire Gabriella: A magyarság mondáiból
 247. Beke Sándor: Elégia a Hargitához *(Költemény)*
 248. Nagy Pál: Betűvetés mezején. Írókról, írásokról
 249. Beke Sándor: Az én Miatyáinkom *(Költemény)*
 250. A Székely Útkereső levelesládája 1990–2000.
 Közzéteszi: Beke Sándor
 251. Ráduly János: Bartók Béla kibédi énekesei és a Cantata profana *(Cikkek, tanulmányok)*
 252. Jancsik Pál: A tó, a szarka meg a gyűrű *(Gyermekversek)*
 253. Baricz Lajos: Betlehemi éjszakában *(Gyermekversek)*
 254. Ráduly János: Őseink turulmadara. Székely népmondák a Kis-Küküllő mentéről (V.)
 255. Baricz Lajos: Különös karácsony. Karácsonyi történetek

2011

256. Ráduly János: Pisztrángjáték a fényben. 133 haiku
 257. Beke Sándor: A Székely Útkereső levelezés és dokumentumok tükrében
 258. Csire Gabriella: Észak ékes csillaga. Mesék finn, lapp és vogul epikus énekek nyomán
 259. Csire Gabriella: Tündér Ibolya. Arany János Rózsza és Ibolya című verses meséje nyomán
 260. Sipos Erzsébet: Székely Útkereső — a könyvekbe mentett folyóirat *(Recenziók)*
 261. Ráduly János: Könyv és élet. *Kritikák, recenziók*
 262. Bölöni Domokos: Küküllőmadár *(Karvolatok)*

263. **Nagy Pál:** Vallomásos emlékek
264. **Beke Sándor:** Álom és értelem. Alliterációs vers-
kísérlet
265. **Sebestyén Péter:** Szolgáló szeretet
266. **Gagyí Biró Katalin:** Fejdíszek Székelykeresztúr
környékétől a két Homoród mentéig

2012

267. **Pomogáts Béla:** Erdélyi gondolat — erdélyi iro-
dalom (*Tanulmányok*)
268. **Beke Sándor:** Tekintetemmel megfésüllek (*Versek*)
269. **Gagyí Biró Katalin:** Székely népi szakácskönyv
270. **Ráduly János:** Bolyai János és Kibédi Orbán
Rozália (*Cikkek, tanulmányok*)
271. **Málnási Ferenc:** Hittel, szóval, tettel. Anyanyelv-
oktatásunk Erdélyben a kezdetektől napjainkig (I.)
272. **Ráduly János:** Sirálytánc (*Gyermekversek*)
273. **Látom a szép eget fölöttünk fémleni.** Erdélyi
történelmi népballadák
274. **Tamási Áron:** Ábel a rengetegben
275. **Tamási Áron:** Ábel. *Trilógia* — II. kiadás
276. **Ábel a Hargitán.** Hargitát ábrázoló részletek Tamási
Áron *Ábel* című trilógiájában
277. **Asztalos Enikő:** Erdélyi népi szakácskönyv
278. **Csire Gabriella:** Erdélyi mondák és históriák
279. **Erdély szent földjén.** Mondák, legendák, regék, his-
tóriák és tündérmesék
280. **Beke Sándor:** Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
és szellemi műhely húszéves évfordulóján. Beszélgetés

írókkal, költőkkel, irodalomtörténészekkel, egyetemi tanárokkal és szerkesztőkkel XXI. századi erdélyi könyvkiadásról, sajtókiadványokról, irodalomról, könyvterjesztésről

2013

281. **Ráduly János: A járomba fogott méhecske** (*Székely állatmesék*)

282. **Nagy Irén: Nyikó menti hajnalok.** Verses vallo-
mások a szülőföldről

283. **Balázs Sándor: Köznapi filozófia.** Gondolatok —
példázatokkal

284. **Asztalos Enikő: Erdélyi lakodalmak és lakodal-
mi szokások**

2014

285. **Beke Sándor: Ábécéiskola.** Olivér első könyve
(*Gyermekversek*)

286. **Nagy Székely Ildikó: Ajándék.** Krisztián könyve

287. **Ráduly János: Székely eszesség-próbák** (*Találós
mesék, mulattatós rejtvények*)

288. **Ráduly János: Tréfás kedvű székely góbék** (*Népi
tréfák, anekdoták*)

289. **Nagy Irén: Transzilván elégia** (*Költemény*)

290. **Ráduly János: Székely hazugságmesék**

2015

291. **Beke Sándor: Vendégváró székelykapuk Szejk-
fürdőn.** Múltidéző emlékkiadvány Székelyföldről

292. **Ráduly János: Csombod vára tündérei.** Székely népmondák a Kis-Küküllő mentéről (VI.)

293. **Kiss Lehel: Hova jár a felhő-bárány?** (*Gyermekversek*)

294. **Nagy Irén: Hová lett az erdő?** Cimba és Zenge meséje a harmadik évezredből (*Meseregény*)

295. **Asztalos Enikő: A nyárádmenti székely népviselet a XIX. század végétől a XXI. századig**

2016

296. **Beke Sándor — Brauch Magda: Erdélyi harangok.** Versek és elemzések

297. **Málnási Ferenc: A Székely Útkeresőtől a Nyelvünk és Kultúránkig, az erdélyi irodalomtól ünnepekig, nyelvhazáig.** Recenziónyi állomások könyveink birodalmában

298. **Beke Sándor — Málnási Ferenc: Az álmodó bérceken.** Beke Sándor: Versek. Málnási Ferenc: Beke Sándor verseinek stilisztikai elemzései

299. **Gagyí Biró Katalin: Székely népi szakácskönyv ünnepekre és hétköznapiakra**

300. **Beke Sándor: Erdélyi Toll — az egyetemes magyar irodalom és művelődés szolgálatában.** Beszélgetés sajtómunkatársakkal, szerkesztőkkel, írókkal, költőkkel, irodalomtörténészekkel, egyetemi tanárokkal az *Erdélyi Toll* öt éves évfordulóján

301. **Asztalos Enikő: Népi lakberendezés a Nyárádmentén a XIX. század végétől napjainkig**

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó 2016 után megjelent kötetei

2017

302. **Beke Sándor: Erdély kapujában** (*Versek*)
303. **P. Buzogány Árpád: Könyvek és gyöngyök.** Könyvismertető, kritikák (1996–2000)
304. **P. Buzogány Árpád: Tények, eszmék, sorsok.** Kritikák, recenziók (2000–2003)
305. **Beke Sándor — Málnási Ferenc: Csengő csendül, csillag csillan.** Beke Sándor: Gyermekversek. Málnási Ferenc: Beke Sándor gyermekverseinek stilisztikai elemzése (I.)
306. **Beke Sándor — Málnási Ferenc: Öregapó meséjében.** Beke Sándor: Gyermekversek. Málnási Ferenc: Beke Sándor gyermekverseinek stilisztikai elemzése (II.)
307. **P. Buzogány Árpád: Történetek, hitvallások, néphagyományok.** Könyvismertető, kritikák (2003–2009)
308. **Beke Sándor: Virágok Isten kertjében** (*Versek*)

2018

309. **Erdélyi irodalom I.** az *Erdélyi Toll* irodalmi és művelődési folyóirat 2009–2010-es évfolyamaiban
310. **Anyanyelvápolás, sajtó- és irodalomtörténet, irodalom, kritika, hit és néprajz.** Az *Erdélyi Toll* irodalmi és művelődési folyóirat 2009-es és 2010-es évfolyamának tudományos-népszerűsítő antológiája

311. **Erdélyi gyermekirodalom I.** az *Erdélyi Toll* irodalmi és művelődési folyóirat 2009–2010-es évfolyamaiban

312. **Beke Sándor: Könyvterjesztés Erdélyben.** Beszélgetések a XXI. század eleji erdélyi könyvterjesztésről könyvterjesztőkkel, szerkesztőkkel, irodalomtörténészekkel, bibliográfusokkal, írókkal, költőkkel, sajtómunkatársakkal, szociológusokkal, történészekkel, tanárokkal, tudományos kutatókkal, muzeológusokkal

2019

313. **Asztalos Enikő: A Kis-Küküllő mente székely népviselete**

314. **Málnási Ferenc: Az alapítók nagy lelke és példája lebeg előttünk.** 2009-ben ünnepelte megalapításának 150. évfordulóját az Erdélyi Múzeum-Egyesület

315. **A 25 éves Erdélyi Gondolat Könyvkiadó a nemzeti önismeret szép- és szakirodalmának műhelyteremtő központja.** 2016-ban huszonötéves lett Erdély első — 1989 utáni — magyar könyvkiadója. Albert-Lőrincz Márton, Beke Sándor, Bertha Zoltán, Bodó Márta, Brauch Magda, Kozma Dezső, Péterffy Gyöngyi, Ráduly János, Szekeres Lukács Sándor írásai

Bertha Zoltán
(Debrecen)

A 25 ÉVES
ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ
A NEMZETI ÖNISMERET SZÉP-
ÉS SZAKIRODALMÁNAK EGYIK
MEGKERÜLHETETLENÜL FONTOS
MŰHELYTEREMTŐ KÖZPONTJA,
RANGOS CENTRUMA ÉS ŐRVÁRA

Újabb örömteli jubileum! A huszonötéves Erdélyi Gondolat Könyvkiadó ünnepli az elmúlt két és fél évtizedben végzett munkálkodásának, működésének, életének negyedszázados születésnapját! Kezembe veszem az első könyveket, amelyeket a fordulat utáni felszabadító időkben máris megszereztem: az induló kiadó első köteteit, kiadványait: Lőrincz György barátom riportkönyvét az öregekről, majd a megrendítő *Feketében* címűt, Cseke Péternek a „korfordulós újesztendőről” szóló beszámolóját, Ráduly János, Nagy Olga néprajzi köteteit, Komoróczy György nyelvművelő cikkeinek gyűjteményét, az alapító és kiadóvezető Beke Sándor verseskönyveit, a *Madártemetőt*, a *Védtelen éveket*, a *Téged kereslek*et és így tovább — természetesen a *Székegy Útkereső Antológiájáig* meg a forrásértékű Cimborá összeállításig, Benedek Elek szellemében. És a többiekét Kozma Dezsőtől Lászlóffy Csabáig — mert mind az eddigi háromszáz kötet külön érték és színfolt. A húszéves évfor-

dulón írtam: „Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, impozáns tevékenysége révén az örökérvényű erdélyi sajátosságok tárházát, enciklopédikus tudástárát bővítette elévülhetetlen kincsekkel (s így elévülhetetlen érdemeket is szerezve, sőt halmozva) az utóbbi két évtizedben. A Sütő András által olyannyira messzesugárzó jelképiséggel feldúsított fogalom, a sajátosság méltósága, a genius loci kap általa is markáns, karakteres önkifejeződést. Elég végigtekinteni a számtalan kitűnő művelődéstörténeti, néprajzi-népismereti, helytörténeti, gyermekirodalmi és végtelenül sorolhatnánk, hogy még mi mindenféle műfajba sorolható könyvek seregén, hogy nyilvánvalóvá váljon mindenki előtt: a nemzeti önismeret szép- és szakirodalmának egyik megkerülhetetlenül fontos műhelyteremtő központja, rangos centruma és őrvára épült fel a kiadó által az elmúlt években. A sajátos szellemi értékek minden egyes könyvet külön jellemeznek, de együtt valóban lenyűgözően bizonyítják, hogy éppen olyan területeket is be tudtak világítani, amelyek olykor a figyelem peremére szorultak. A székely népi humor felderítésének például nincs másik olyan gazdája, mint ez a kiadó, ez a vállalkozás.” A többit — külön-külön a könyvekről — nem ismételtem. Csak annyit hadd hangsúlyozzam az utóbbi öt év terméséből, hogy például Bölöni Domokos, az erdélyi magyar novellisztika talán legkiválóbb élő alakja — Bálint Tiborról mondta ezt Fodor Sándor, ma már egyikőjük sincs köztünk —, szóval Bölöni Domokost is a szerzők között találhatjuk, utolérhetetlen nyelvi erejű, fanyar-groteszk, mégis valóságosan életszerű elbeszéléseivel, karcolataival, tárcáival. Nagy Pál esszé- és tanulmánykötetei

is kincsestárát adják a kortárs és a régebbi erdélyi literatúrának, Tamásitól Sütő Andrásig. És összefoglaló igényű kötetével (Erdélyi gondolat — erdélyi irodalom) pedig Pomogáts Béla is eligazít minket a transzilván szépirodalom sokágú ösvényein, gazdag világú rengetegében. Az újabb termésből a többit is sorolhatnánk, de a lényeg mindig egyfelé konvergál: megmaradásunk, magyarnak maradásunk esélyét fürkészik mind ezek a művek, a nemzeti önazonosság lehetőségeit boncolgatják kisebbségi sorban és univerzális üzenetekkel.

*

S most személyes hangvétellel hadd idézzem fel néhány régi emlékemet az erdélyi irodalommal kapcsolatban.

A határon túli, kisebbségi magyarság alapvető létproblémájának ismerete és az iránta való érdeklődés számomra eredendően családi és iskolai hagyományt jelentett. Édesapám sárospataki református gimnáziumi tanár volt, s az otthoni könyvek között ott voltak az Erdélyi Szépmíves Céh, Kós Károly, Tamási Áron és mások kötetei, de teológiai művek, Makkai Sándor, László Dezső könyvei is, és így tovább; édesapámnak szóló dedikációval például az 1931-es kolozsvári *Új arcvonal* című antológia, amelyben többek között Jancsó Elemér, Méliusz József, Szemlér Ferenc, Wass Albert szerepel. (Édesapámról egyébként bővebben a *Sorsbeszéd* /2003/ című kötetem utolsó, vallo-másos írásában szólok. Itt csak annyit még, hogy egyik legkedvesebb teológiai professzora Patakon Mátyás Ernő volt, aki Erdélyből került ide, s akinek a sírján ez áll a pataki

református temetőben: „Erdély áldott földje adta, Patak fiává fogadta, Vígán szolgált Krisztusának, Hívő tolmácsa volt Isten Újtestamentumának”. De előzőleg Makkai Sándor is Patakról ment Kolozsvárra tanárnak, s Ravasz László és Bartók György is Kolozsvárról Patakra jöttek teológiai tanári habilitációt szerezni.) De a pataki gimnázium egész szellemiségét, s még a kommunizmus sötét évtizedeiben, a hetvenes évek legelején is áthatotta valamelyest a nemzeti szemlélet, történelemórán Trianonról pontos információkat hallhattunk, s közel lévén a magyar—szlovák trianoni határ (Sátoraljaújhelynél), még azt is láthattuk, hogy mekkora (milyen néhány centiméteres kicsi erecske) az a Ronyva patak, amelyet Trianonban hajózható folyamnak állítottak be, s amely mentén valóban meghúzták Újhelyben az utca két oldalát elválasztó határt. S a nem hivatalos családi és iskolai emlékezet azt is őrizte, ahogy ’45 után a felvidéki diákok átszökdösve a határon jöttek Patakra tanulni (köztük Dobos László, Koncsol László, Mács József, vagy a kiváló nyelvész tudós Jakab István — néhányan az édesapám osztályába is.)

1970-ben jelent meg (tizenöt éves koromban) Sütő András *Anyám könnyű álmot ígér* című korszakos regénye, de egy-két év múlva már szinte nem hivatalos kötelező olvasmányként ismertettek meg a művel a tájékozottabb tanárok. Így aztán nem újdonságot, de annál nagyobb megnyugvást, megerősítést, lelki-szellemi támaszt — és persze a bátorságnak kijáró megbecsülést, tiszteletet — ébresztett bennem, amikor a debreceni egyetemen Görömbei András speciális kollégiumain ezek a témák napirendre kerültek —

még ha rendőri felügyelet alatt is, amint arról maga Görömbei András beszámol (*Bárka*, 2005/1., *Magyar Napló*, 2005/2.). Mindez a hetvenes évek közepén zajlott, én 1973-tól jártam a debreceni egyetemre, de előtte már gimnazistaként a családdal tettem egy nagy körutazást Erdélyben, az 1974-es tiltó szállásrendelet bevezetése előtt, amikor még viszonylag félelem nélkül lehetett aludni barátoknál, ismerősknél, vagy máshol magyar falvakban, városokban. Aztán egyetemistaként, a hetvenes évek második felétől kezdve évenként, sőt évenként többször (s a nyolcvanas években, egyre szörnyűbb körülmények között is, csomagmotoszásos, könyvelkobzásos időkben is), voltaképpen az ún. hátizsákos, „nomád” nemzedék tagjaként, fiatalabb családtagokkal, barátokkal jártam Erdélyt, cipelve a hátizsák mélyén a könyveket, gyógyszereket, élelmiszereket, háztartási szereket, sokszor járva sikerrel az átcsempészésben, s (az egyre nyomasztóbb hírek mellett) még kéziratokat visszafelé, Magyarországra hozva rejtektutakon. (A hetvenes évek közepétől egy ideig még rendszeresnek mondható rövidebb egyetemi buszkirándulásokat is szerveztek — főleg a magyar szakosoknak a magyar irodalmi tanszéken — Debrecenből Nagyváradra és Nagyszalontára, egy-egy napra.)

Első kedves barátaim Erdélyben a hetvenes évek második felétől főként tanárok, művészek, lelkészek, muzeológusok, újságírók, humán értelmiségiek voltak — a sepsiszentgyörgyi helytörténész Salamon Ferencről a székelyudvarhelyi tanítóképző magyartanáráig, Miklós Ferencig —, illetve a háromszéki, csernátони falumúzeum, kézműves-

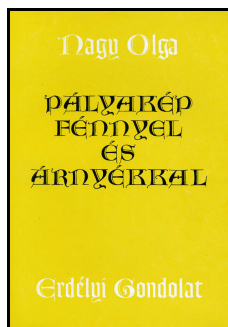
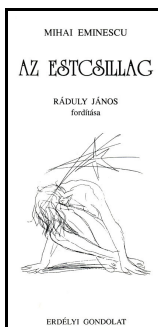
tábor vezetői, a neves Haszmann-család tagjai. Náluk ismerkedtem meg Cseh Gusztávval, a kiváló grafikussal, az akkor még diák — mára ismert költő — Cseh Katalinnal, Horváth Arannyal (Horváth István lányával) és sokakkal. És aztán akikhez eljutottam még, személyes ismeretséget vagy barátságot kötve velük — csak a neveket sorolva most már: Farkas Árpád, Magyar Lajos, Czegő Zoltán, Sylvester Lajos, Páll Lajos, Imets László, Vinczeff László, Incze László, Plugor Sándor, Csiha Kálmán, Fülöp G. Dénes (a Székelyföldön), Bálint Tibor, Lászlóffy Csaba, Fodor Sándor, Szócs István, Szócs Géza, Dávid Gyula, Kocsis István, Kötő József, Szabó Zoltán, Király László, Keszeg Vilmos, Szilágyi István, Egyed Emese (Kolozsváron), és így tovább. Szerkesztőségekbe főként az *Utunk*-éba és a *Napsugár*-éba — Sepsiszentgyörgyön a *Megyei Tükör*-ébe — mentem (persze óvatosan, mert egyre inkább figyeltek bennünket), s találkoztam még Kányádi Sándorral, Kallós Zoltánnal, Lászlóffy Aladárral, Létay Lajossal — az „ellenpontosok” közül később Magyarországon a már elmenekült Ara-Kovács Attilával — és megbocsátanak azok, akiket már nem sorolok. De külön említem, hogy Farkaslakán többször találkoztam, s még beszélgettem sokat Tamási Gáspár bácsival is! (S más Tamási-testvérrel is.)

1976-ban Görömbei Andrással kitűztük szakdolgozati témámat: „Bálint Tibor írói pályája”. 1977-ben a *Zokogó majom*-ról írtam tudományos diákköri dolgozatot, 1979-ben pedig (díjazott részvétellel az egri főiskolán megrendezett országos tudományos diákköri konferencián) a Forrás-nemzedékről általában, s a megújuló erdélyi prózáról

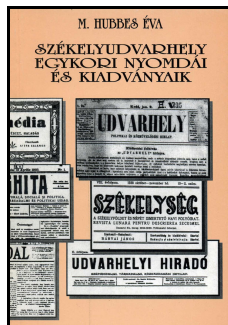
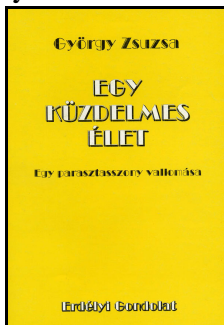
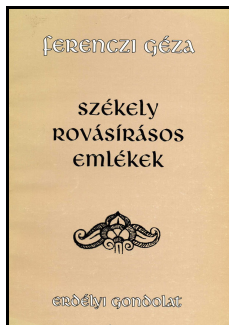
különösképpen, elsősorban Panek Zoltán, Bálint Tibor, Szilágyi István műveiről. Szakdolgozatomat 1978-ban fejeztem be, de már akkor (1977-től) publikálni kezdtem a *Hajdú-Bihari Napló*ban és az *Alföld*ben. 1979-ben (*Alföld*, 1979/4.) Szilágyi Domokos *Tengerparti lakodalom* című könyvéről írtam, Panek Zoltán *Elmozdult képek* című gyűjteményes novelláskötetéről (*Alföld*, 1979/6.), Hajdu Zoltán verseskönyvéről (*Hajdu-Bihari Napló*, 1979. VI. 30.), a szakdolgozatom tömör változata is megjelent (*Bálint Tibor, Alföld*, 1979/8.), 1980-ban Farkas Árpád *Alagutak a hóban* (*Alföld*, 1980/6.), Fodor Sándor *Tíz üveg borvíz* (*Tiszatáj*, 1980/12.) című könyvéről írtam, s aztán 1981-ben Szilágyi Domokosról két nagyobb tanulmányt közöltem (*Alföld*, 1981/7., és *Kikötő, Az Alföld Stúdió antológiája*, Debrecen, 1981). S még Hornyák Józsefről, Szőcs István *Selyemsárbajó* című művelődéstörténeti kötetéről a *Forrásban*. 1982-ben megvédtem doktori értekezésemet Bálint Tibor munkásságáról (könyvben megjelent 1990-ben az Akadémiai Kiadó *Kortársaink* című könyvsorozatában), átfogó tanulmányban írtam a Forrás-nemzedék egészéről (*Alföld*, 1982/7.), Hervay Gizella halálára én írtam a nekrológot az *Alföld*be (1982/9.), s ez megjelent előszóként (ugyancsak 1982-ben) a *Száműzött szivárvány* című, a békéscsabai megyei könyvtár által kiadott Hervay válogatott verseskötetben, s majd 1983-ban jelent meg közös könyvünk Görömbei Andrással a hetvenes évek romániai magyar irodalmáról, illetve a bibliográfiánk erről az évtizedről. 1983-ban még Király Lászlóról írtam külön, aztán később Kántor Lajosról, Huszár Sándorról, Vári Attiláról, Mózes Hubáról, aztán

Székely Jánosról, Mózes Attiláról — s innen aztán már nem folytatom a listát, elérkezvén nagyjából a nyolcvanas évek végéig. Még csak annyit, hogy 1988-as kötetem (*A szellem jelzőfényei*, Bp., Magvető) további tanulmányokat közöl például az erdélyi fiatal nemzedékről és egyebekről, s az 1994-es könyvem (*Gond és mű*, Bp., Széphalom Könyvműhely) pedig egészében az erdélyi magyar irodalom témaköréhez kapcsolódó tanulmányokat válogat.

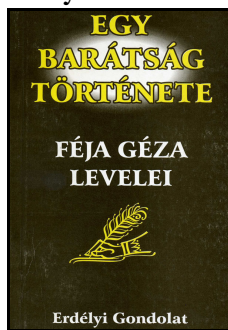
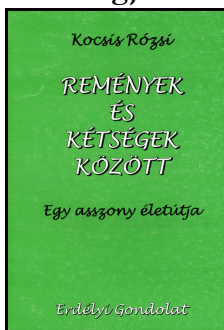
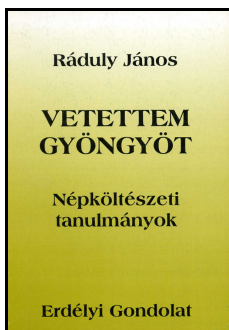
A nyolcvanas évek erdélyi irodalmáról szóló tanulmányom — a *Tiszatáj* és a kolozsvári *Helikon* folyóiratban jelent meg 1990 elején, s átvette az akkor még rangos szemlész folyóiratnak számító *Látóhatár* is — főként a nyomasztó sorsélmények kifejezőmódozatait, a kiszolgáltatottság érzetköreinek az elhatalmasodását taglalta. Azután a kilencvenes évek elején megjelent erdélyi könyvek kapcsán boncolgattam a nagy reménykedések rövid időszaka után mégis sajnos megújuló vagy továbbélő kisebbségi gondokat. Majd a kilencvenes évek új erdélyi irodalmi tendenciáit igyekeztem áttekinteni 1996-ban, s 2009-ben pedig utólag visszatekintve próbáltam képet nyújtani az erdélyi fordulat irodalmi vetületeiről. Mellékletként ezeket is küldöm — hiszen több vonatkozás érinti a székelyudvarhelyi törekvéseket, eredményeket is.

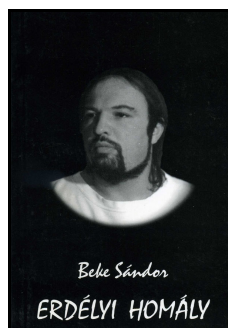
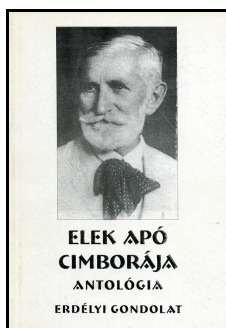
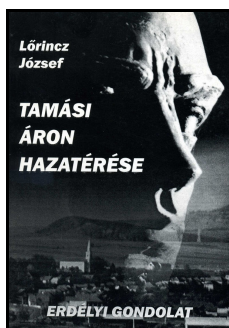
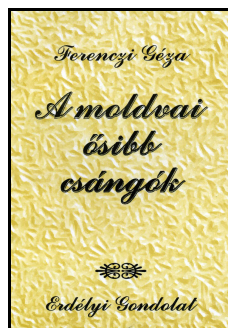
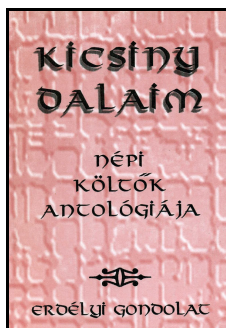
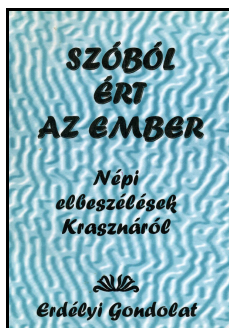
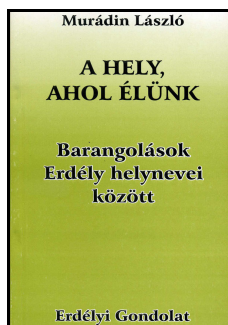
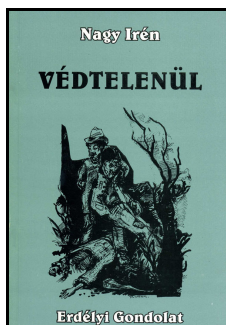

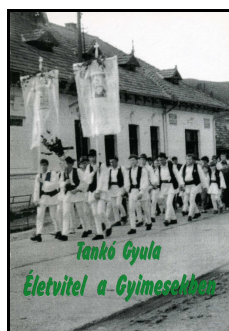
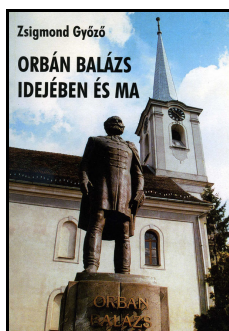
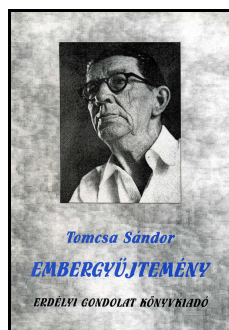
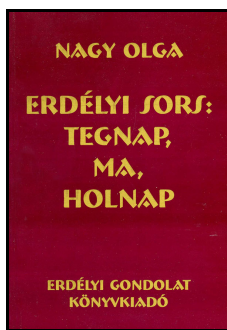
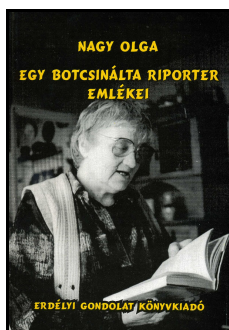
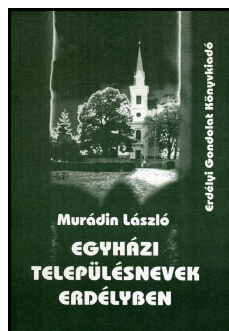
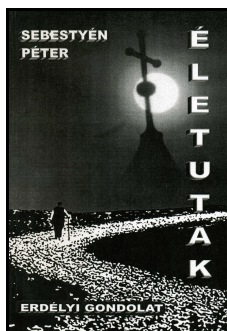
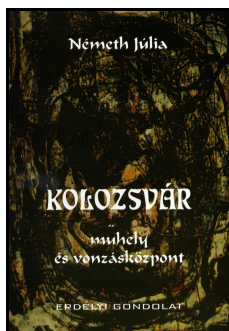
Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

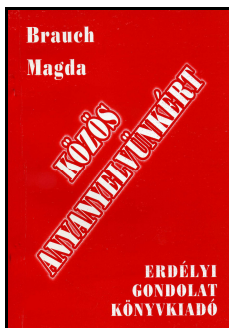
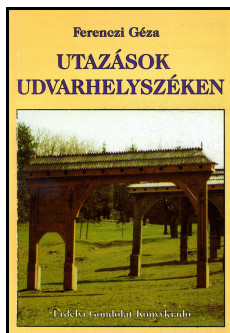
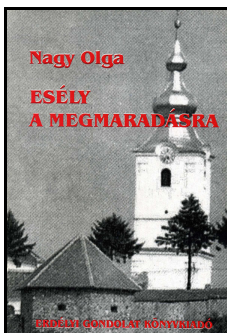
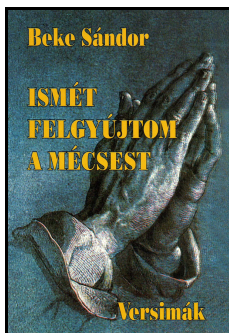
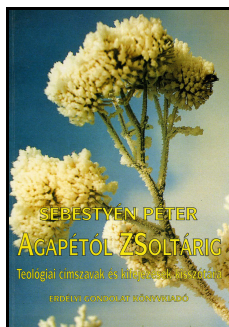

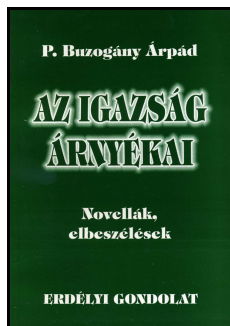
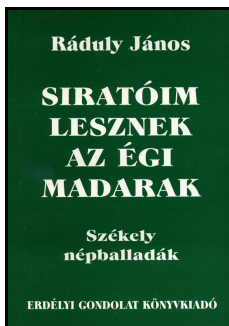
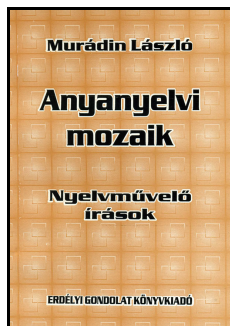
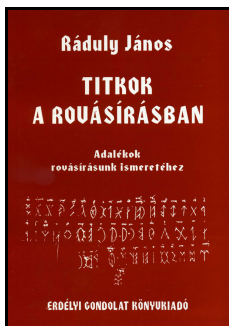
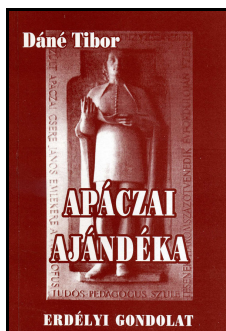
1992–2016 között megjelent kiadványaiból

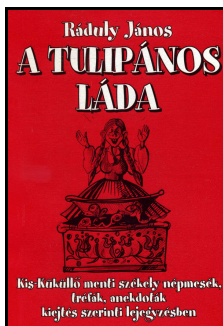
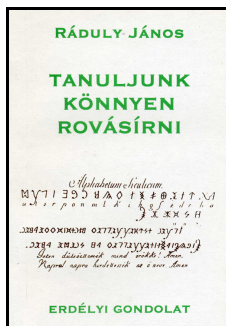
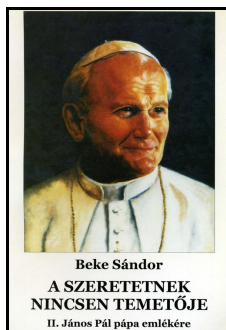
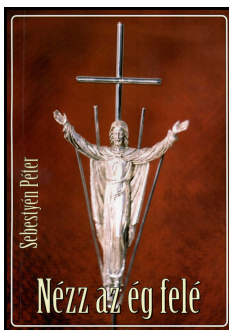
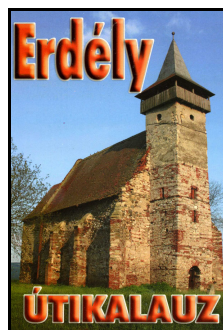
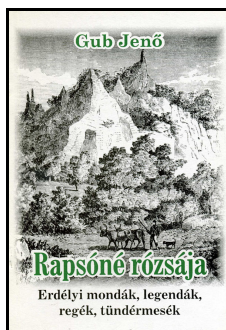
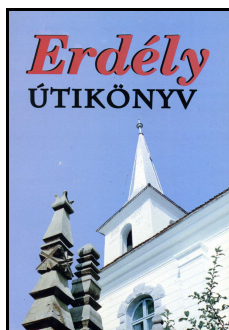

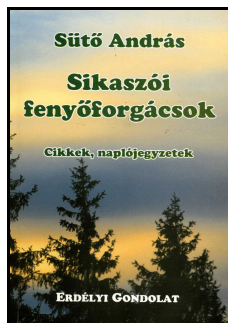
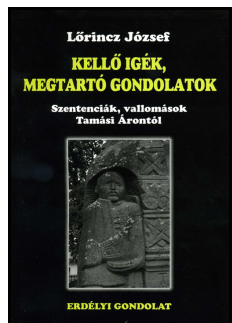
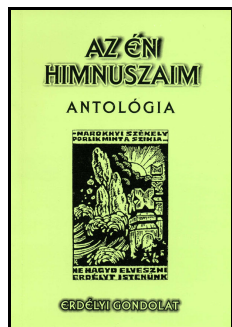
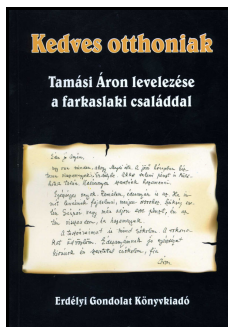
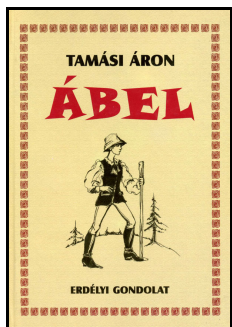
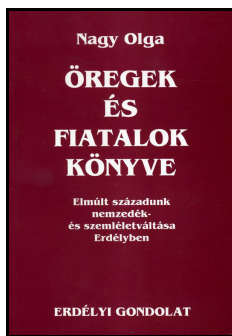
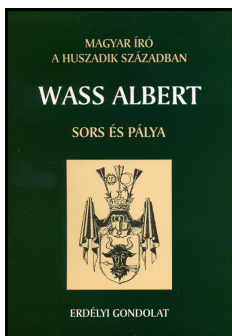

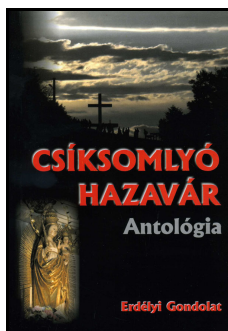
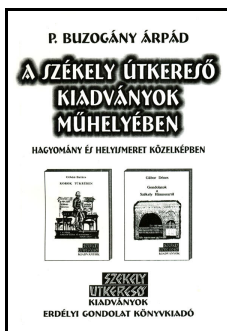
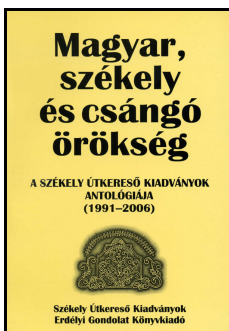
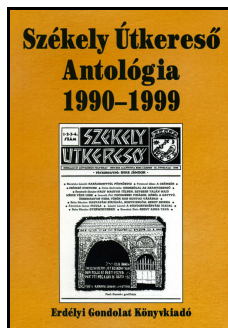
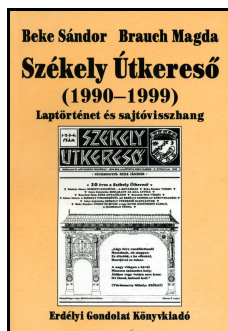
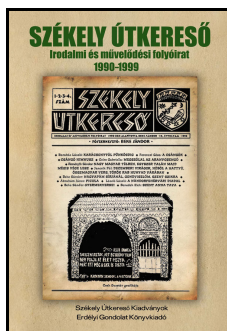
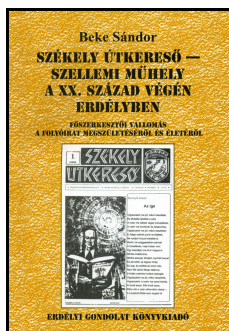

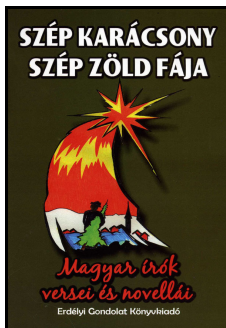
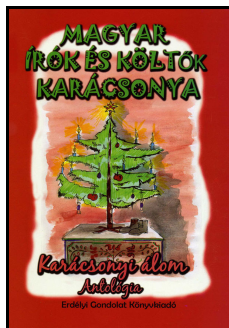
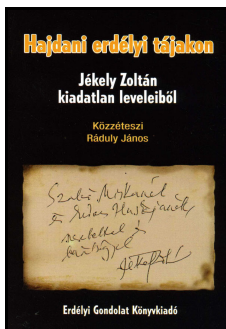
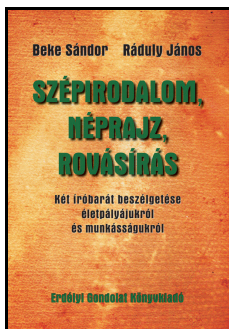
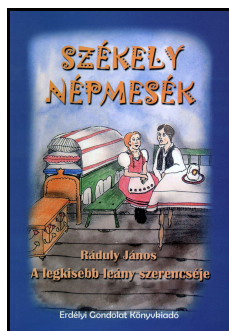
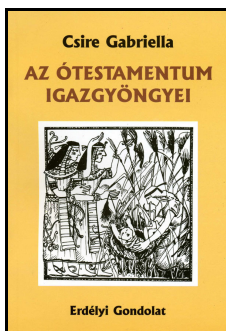
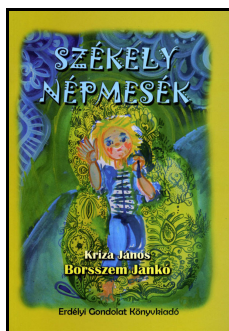

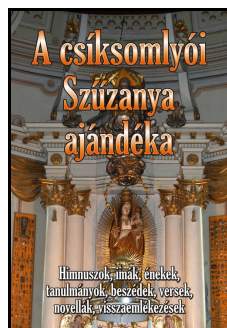
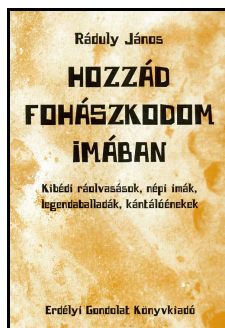
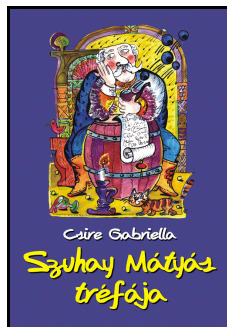
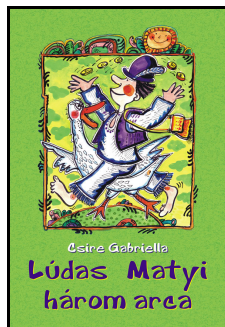
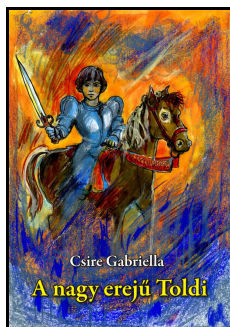
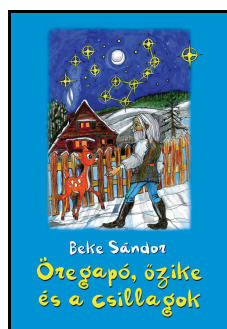
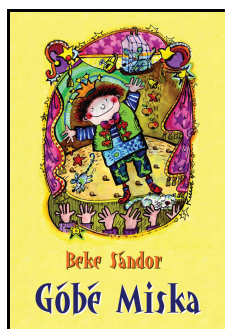
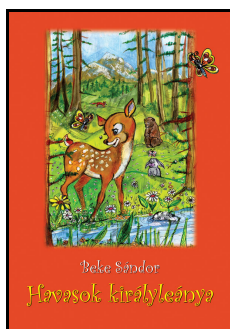

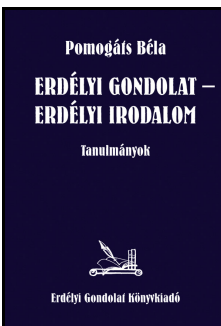
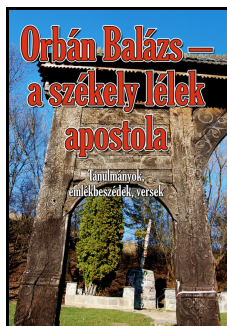
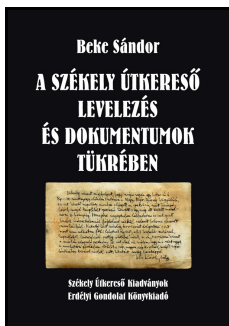
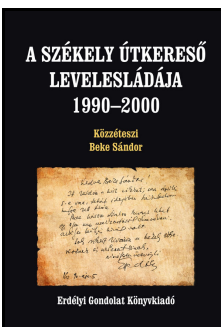
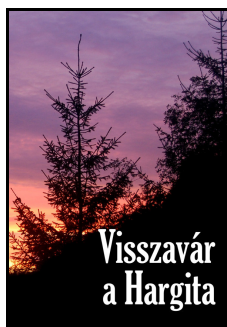
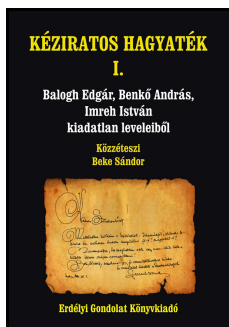
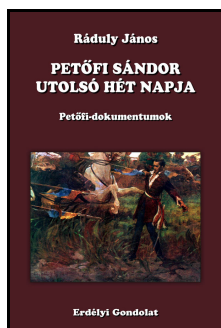

Bodó Márta
(Kolozsvár)

**VALÓBAN SOKRÉTŰ
ÉS MÁS KIADÓK ÁLTAL
NEM VÉGZETT MUNKA
AZ ERDÉLYI GONDOLATÉ**

2016-ban az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó 25 éves, hiszen közvetlenül az 1989-es decemberi fordulatot követően alakult. Székelyudvarhelyen indult, ma is ott működik. Mozgatója Beke Sándor igazgató, aki fáradhatatlan a szervezésben, menedzselésben, a kapcsolattartásban, és nem utolsósorban maga is ír, alkot. A kiadó és az általa megjelentetett lap foglalkoztat már ismert, jó nevű szerzőket, szakírókat, és közöl próbálkozásokat, azaz lehetőséget ad a szárnypróbálgatásra a fiataloknak, máshol még nem publikált szerzőknek is.

A kiadó 1992 óta évi rendszerességgel jelentet meg különféle témájú, műfajú irodalmi és tanulmányköteteket, illetve népi gyűjtéseket. Úgy tűnik a kiadványok címét átnézve, hogy elsősorban a hazai, erdélyi valóságra koncentrálnak, elvezet a múltba, a múlt ismeretére, ezen belül leás a népi emlékezet még feltáratlan mélységeibe és a folklór eddig feltáratlan közegeibe is bevilágít, de a mai nyelv, kultúra ápolását is szolgálja, állapotát megmutatja.

Valóban sokrétű és más kiadók által nem végzett munka az Erdélyi Gondolaté: elsősorban a néprajzi, etnobotanikai

monográfiákra gondolok, a néprajzi tanulmányokra, illetve a népköltészeti gyűjteményre, amelyek közt vannak a népmeséket, mondákat, balladákat, találós kérdéseket, szólásokat, anekdotákat összegyűjtő kötet, illetve van mesefák, népi elbeszélők, naiv írók emlékirata, önéletírása. Ezzel a kiadó jelentős értékőrző, értékmentő szolgálatot vállal.

Van a kiadványok közt több ismert szerző tényfeltáró riport-, esszékötete, sok szépirodalom, kiemelten erdélyi magyar költők, novellisták, regény- és drámaírók alkotásai, ez a munka azért értékelenedő, mert sok kiadó anyagi okokra hivatkozva nem vállalja ilyen könyvek kiadását. Ezen belül a gyermek- és ifjúsági irodalom is helyet kap a kiadó kínálatában, és ez is kiemelkedő, úttörő munka, szolgálat, hiszen a jövő nemzedéket alakítja, formálja, neveli, szoktatja a könyvhöz és ismerteti meg vele a saját gyökereit.

Ismeretterjesztő jellegűek a kisszótárak, az erdélyi helyneveket, egyházi településneveket, teológiai kifejezéseket, a szenteket, egyházi ünnepeket bemutató kiadványok, és bizony ezek is hiánypótlóak, egyrészt mert ezekre folyton szükség van, másrészt mert más forrásból nem lehet ilyen jellegű könyveket beszerezni.

Az 1991–2016 közt megjelent munkák listáját olvasva a szerzők sokfélesége is a kiadó nyitottságát, a kiadóvezető kapcsolati tőkéjét és szolgálatkészségét, valamint az értékek begyűjtésére való alkalmasságát bizonyítja. Hihetetlen a pénzhíányról panaszkodó kiadók sorában azt látni, hogy van egy „vidéki” műhely, amely nem nagy önreklámmal gyűjt össze különböző korú, rangú, nemű alkotókat a szélesebb értelemben vett Erdély, a Partium egész területéről,

sőt Bukarestből is. A lista alapján is nyilvánvaló (amelynek olvasása megrendítő, hiszen óriási teljesítményt takar), hogy az Erdélyi Gondolat kiadó szerkesztői koncepciója a tudományos, esztétikai, erkölcsi igényt próbálja felkelteni, ébren tartani, támogatni és szolgálni. Kíváncsi hát hasonlók a jövőre nézve is, elegendő anyagi és emberi forrást a munkához, és valamivel jobb terjesztési lehetőségeket, egy kicsivel több jó reklámot, hogy a kiadványok is jelen tudjanak lenni a romániai magyar olvasók számára mindenütt.

Brauch Magda
(Arad)

25 ÉV ALATT 300 KÖTET

25 év alatt 300 kötet kiadása — nem kis teljesítmény. Ez azt jelenti — bár matematikában nem vagyok erős, de kiszámítottam —, hogy évenként átlag 12 könyv jelent meg az Erdélyi Gondolat kiadásában.

Ez csak a mennyiség. Nem lényegtelen, de ami fontosabb: a székhelyudvarhelyi Erdélyi Gondolat Könyvkiadó igazgatója, Beke Sándor, nem fogad el válogatás nélkül akármilyen anyagot, erre persze nincs is szüksége, hiszen válogatott, kialakult szerzői gárdával „rendelkezik”, illetve dolgozik, mondhatni 25 éve (bár az első évek kiadványait kevésbé ismerem). A felsorolt 300 kötetnek viszont így is több mint felével találkoztam, hiszen számos recenziót, előszót írtam róluk, hozzájuk, válogatásokat készítettem belőlük. Mivel e 25 vagy inkább az utóbbi 15 év alatt számos alkalmam volt más kiadók munkásságával és kiadványaival is kapcsolatot teremteni, s így különbséget tenni, felelősséggel állíthatom: az Erdélyi Gondolat kiadványai színvonalas, érdekfeszítő, tematikailag gazdag, változatos, tanulságos, eredeti művek, nincs közöttük felszínes, amatőr, azaz „selejtés” egyetlen sem. Jómagam értékelem a kiadványok politikamentességét is (bár lehet, hogy ezzel nem mindenki ért egyet), mert mindig gyűlöltem a politikát. Nagyra értékelem, hogy a szépirodalmi művek mellett számottevő helyet foglal el a gyermekirodalom — ez azért

is rendkívül fontos, mert a mai gyermekek a számítógép, televízió, okostelefon stb. világában elhanyagolják az olvasást. A felnőtt- és gyermekirodalmi műveket közvetlenül követik a néprajzi, etnográfiai, népköltészetet népszerűsítő kötetek, melyeket szintén rendkívül jelentősnek tartok, mert napjainkban a kultúrának ez az ága is háttérbe szorul az említett okok miatt.

Távolról sem akarok „hazabeszélni” — nincs rá semmi okom —, de meg kell jegyezni, hogy a 25 év alatt megjelent 300 kötet közül mindössze 8 foglalkozik közvetlenül anyanyelvünk állapotával, nyelvhelyességi kérdésekkel. Ezt azért tartom kevésnek, mert nem tagadható tény, hogy anyanyelvünk az utóbbi 30-40 évben, részben az idegen hatásnak kitéve, részben az anyaországban elterjedt nyelvi hanyagság, nemtörődomség átvétele, utánzása folytán — folyamatosan romlik. Sajnos, tapasztalataim azt mutatják, hogy nyelv-művelő tevékenységem — írásaim, köteteim, előadásaim stb. — nemigen változtattak ezen a helyzeten, azaz mindez falra hányt borsónak, szélmalomharcnak bizonyult, mégsem maradhatunk teljesen passzívak a nyelvromlással szemben. Egyébként az eredménytelenségnek fő oka, hogy ezeket az írásokat, köteteket nagyrészt azok veszik kézbe, akik azok nélkül is helyesen, kulturáltan beszélnek anya-nyelvünket, és ők nem a pongyolaságokat, divatjelenségeket alkalmazó fiatalok közül kerülnek ki, akik általában semmit sem olvasnak. Úgyhogy nem tudok receptet adni, én az Erdélyi Gondolatnál megjelent négy kötetemben minden nyelvhelyességi témát kimerítettem, talán ezekből lehetne folyóiratban ismételgetni a legkényesebbeket, melyekkel lépten-nyomon talál-

kozni lehet (bár a helyesen, szabatosan beszélőknek „a könyökükön jönnek ki”).

*

Ami általában a könyvkiadást illeti: kétségkívül pozitívumnak könyvelhető el, hogy a szépirodalmi kötetek száma szinte elképzelhetetlen mértékben megnövekedett, de ez a mennyiség olykor a minőség rovására megy. (Nem az Erdélyi Gondolat Kiadóról van szó.) Pozitív jelenség annyiból, hogy sok embernek örömet, boldogságot szerez, ha a nevét egy könyv fedelén látja, talán éppen a depresszióból rántja ki ez, talán úgy gondolja, nem élt hiába, hiszen fennmarad a neve, életében először könyvbemutatót tart, dedikál, visszatér az önbizalma, rokonai, barátai előtt büszke önmagára, egyszerűen lélektanilag mindez jól megokolható. Az is lehetséges, hogy valóban rejtett tehetség kerül így felszínre, és nem süllyed el az ismeretlenségben. A probléma abban rejlik, hogy tapasztalataim szerint, napjainkban — az utóbbi 10-15 évben — valósággal tömegbetegséggé vált a grafo-mánia, úgy is mondhatnók: több az író, mint az olvasó. Rendkívül elterjedt az önéletírások, memoárok divatja, mindenki vallani akar önmagáról, de ennél is nagyobb az „önjelölt” költők száma, akiknek fogalmuk sincs a versírásról, saját bevallásuk szerint nem sok verset olvastak életükben. Gyakorlatilag bárki kiadhat kötetet, ha megfizeti a vele járó költségeket, egyes könyvkiadók mindent elvállalnak, válogatás nélkül. Egyes szerzők — ha nem vágyódnak „országos” népszerűsége, vagy nincs rá elég pénzük — mindössze 50 példányban hozzák ki „művüket” (azt

hiszem, ez a kötelező minimum, de nem tudom biztosan), hogy a család, a rokonság részesüljön belőle. Megjegyzendő, hogy az ilyen önjelölt íróknak, de főleg költőknek semmiféle önkritikájuk nincs, és még a legenyhébb, legtapintatosabb bírálatot sem fogadják el. Szilárd meggyőződésük, hogy amit leírtak, azt jobban nem lehetne megírni.

*

Elnézést kérek, ha eltértem a tárgytól, de jómagam szinte naponta tapasztalok hasonló jelenségeket, és nem győzőm ismételni: mindez távol áll az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó tevékenységétől, hiszen számomra elképzelhetetlen, hogy amatőr fércmunkákat elfogadjon. Általánosságban azonban megjelenik az értékes és az értéktelen is, és az olvasó ezt nem mindig tudja megkülönböztetni egymástól — ha egyáltalán van még olvasó, és vásárol valaki könyveket, mert a jót és a gyengét egyaránt ingyen osztogatják a szerzők, és örülnek, ha valaki így is elolvassa írásaikat.

Kozma Dezső
(Kolozsvár)

ÚJ KÖNYVKIADÓ ERDÉLYBEN (Az első kiadványok)

A székelyudvarhelyi *Erdélyi Gondolat Könyvkiadó* (alapítója és igazgatója Beke Sándor, a szerkesztőbizottság tagjai jórészt ismert írók, publicisták) alig két év alatt tíz kiadványt — kötetet, füzetet — jelentetett meg. Azt hiszem, mindenképp figyelmet érdemlő teljesítménynek mondható ebben a papírszegény, kultúratámogatásra vadászó világban. Meltánylást érdemlő már a változatos tematika, a műfaji sokszínűségre való törekvő szerkesztői szándék miatt is. Irodalmat, szociográfiát, nyelvészetet, szociológiát, riportot, publicisztikai írásokat kap kézhez az érdeklődő. Már rég publikáló és kezdő szerzőknek nyílik alkalom a megjelenésre.

Versgyűjteménnyel két szerző ajándékoz meg. A főleg székelyföldi lapokból korábban ismert Nagy Irén bensőséges fogantatású, jelképekkel átszőtt, inkább hagyományos formájú verseinek (*Mégis*, 1993) egyik legszembevetőbb lírai motívuma a minden körülmények között megőrzött hit, a meg-megújuló reménykedés, a „húsvéti hajnal”. Miként a nyitó versben vallja: „Nem útravalónak / gyűjtünk ígét, álmot, / dalokat, mesét, / nem útramenőknek / szabjuk köpenyét.” A versekkel, fordításokkal, riportokkal szintén már korábban jelentkező Beke Sándor versgyűjteményében, a jelképes értelmű *Madártemetőben* (1993) inkább a szigorú formákat oldó meditációk hordozzák ezt a fel-felsejlő biza-

kodást. A kötet címadó, még 1987-ben keletkezett, „csipetnyi Európát” áhító költeményében a lélek szabadságvágya ilyenképpen fonódik metaforikus képsorokká: „Mert robog felénk fényév-léptekkel a menyasszony-jövő, / S fekete vőlegényeit maholnap útnak engedi ez a föld, a madártemető.” Azzal a reményt éltető tudattal, hogy (egy másik verse szavait kölcsönözve): „A lélek virágai néha, / mégis, / ha megtestesülnek, / kinyílnak...”

Irodalmat, gyermekolvasóknak szánt verseket, történeteket kínál Csire Gabriellának a Benedek Elek szerkesztette egykori erdélyi ifjúsági irodalom fórumának számító *Cimborából* (1922–1929) készült válogatása. Azt hiszem, a nevek önmagukért beszélnek. A többi között Áprily Lajos, Szentimrei Jenő, Tompa László, Dsida Jenő, Tamási Áron, Benedek Elek, Mikszáth Kálmán, Krúdy Gyula, Gárdonyi Géza, Móra Ferenc gyermekeknek szánt írásait juttatja el a mai olvasóhoz. Egy másik antológia, a Beke Sándor szerkesztésében öt évvel ezelőtt megjelenő művelődési és irodalmi folyóirat, a *Székely Útkereső* hasábjairól nyújt át egy csokorra valót: történelmi és művelődéstörténeti közleményeket, szépirodalmat, kisebb-nagyobb írásokat. Miként az előszó írója, Kozma Mária megfogalmazza: „Az antológia a székelység és a tágabb értelemben az erdélyi magyarság sorsdöntő kérdéseire kíván rákérdezni — választ adni... Itthoni, a megmaradás útjainak keresése ez, annak a felismerése, hogy a táj dolgozik az emberen, az ember a tájon.”

A magyar népi kultúra elismert kutatója és értelmezője, Nagy Olga 1994-ben két szakmunkával is gazdagította a vállalkozás kiadványait. Az egyikben a szerelem és házasság,

férfi és nő viszonyának koronként átértékelődő „népi változatait” tárja elénk (*Népi változatok szerelemre és házasságra*), a másik (alcíme: Cigány barátaim között) egy etnikum sajátos létformájának mindennapjaiba kalauzol el, a közvetlen megfigyelés hitelével és eleveniségével, a szerzőre jellemző szakmai igénnyel (*Barangolás varázslatos tájban*). Komoróczy György neve nem ismeretlen a nyelvünk ügye iránt érdeklődő olvasók előtt. Akárcsak eddigi közleményei, most összegyűjtött nyelvművelő írásai is változatos lehetőségeit kínálják a szép magyar beszédnek, a nyelvapolásnak (*Magyar szavaink nyomában*, 1994). Népi kultúránk másik elkötelezett átörökítője, Ráduly János ez alkalommal Eminescu létértelmező költeményének, a *Luceafărul*nak egy újabb lefordításával gazdagítja az eddigi rangos magyar átültetéseket.

Nem hiányoznak az egyéni és közösségi létről, sorsokról hírt hozó riportok sem. Lőrincz György sokáig fiókban lapuló, csak 1992-ben napvilágot látó riportsorozatában támasz nélkül maradt, az élet peremére szoruló öregek, testi-lelki megpróbáltatásoknak kiszolgáltatott emberek szólanak meg a gyónók őszinteségével. Olyan emberek, akiknek — a kis füzet címét parafrázálva — kiment a fény a szemükből. Cseke Péter száz oldalas szociográfiájában pedig a „korfordulós újesztendő” (a szerző kifejezése), 1989 karácsonyának s az azt követő heteknek, hónapoknak személyesen megélt eseményeit, tanulságokkal szolgáló fordulatait, élményeit osztja meg olvasóival.

Azt hiszem, a felsorolt kiadványok megérdemlik, hogy külön-külön is szóljunk majd róluk.*

*Megjelent a kolozsvári *Szabadság*, 1995. január 19-i számában.

Szekeres Lukács Sándor
(Monor)

**ERDÉLYI GONDOLAT KIADÓ —
A SZELLEMLEG FÜGGETLEN
ÉS A PÁRTÉRDEKEKNEK EL NEM
KÖTELEZETT ERDÉLYI MAGYAR
SZELLEMI MŰHELY**

Beke Sándor az Erdélyi Gondolat Kiadó 25. évfordulója kapcsán felkéréssel fordult az *Erdélyi Tollba* író személyekhez, hogy írják le saját gondolataikat, érzéseiket, vallomásaikat, értékelésüket az 1989-es decemberi változások utáni első új magyar erdélyi könyvkiadóról. Ennek a felkérésnek igyekszem eleget tenni, amikor igyekszem megfogalmazni néhány gondolatomat.

Mindenek előtt azonban először is szeretnék megfogalmazni néhány gondolatot arról, hogy miért is menekültem el szeretett Erdélyországból, hiszen menekülésem előtt, de ezt követően is kimondhatatlan szerelmet érzek e föld és magyar népe iránt, amelyből vétettem. Mindjárt az elején leszögezem, hogy nem a hazámból me-
nekültem el, hiszen szívemben, lelkemben mindig magyarnak éreztem magam és ezt az érzést semmilyen diktatúra nem tudta megszüntetni. A hazámat mindig a szívemben, lelkemben hordoztam és hordozom. Egész kis gyermekkoromtól kezdve feledhetetlen szüleim, nagyszüleim és a felsősófalvi székely közösség óvta, építgette lépéseimet, hiszen itt ittam folya-

matosan a csodaszarvas mondájától a hadak útjáig az ősi magyar értékeket. A Maros Magyar Autonóm Tartomány fennállása alatt koptattam az általános iskola padjait, s a román nyelvet is csak úgy tudtam alaposabban elsajátítani, hogy anyai nagyapámmal, Fülöp Józseffel együtt a Fekete-tenger partján töltöttünk két hónapot az ötödik osztály elvégzését követően, mely nyári vakációkat később is megismételtem. E tengernek partján lipován, tatár és török gyerekektől tanultam meg a román nyelvet, hiszen a soknemzetiségű Dubrudzsában ez volt a „közlekedési” nyelv. Gerincem erősítésében az említett nagyapám mellett elsősorban apai nagyapám, Lukács József, a legendás Lukács apó csöpgöttette belém a magyar nyelv szépségeitől, a magyar mondavilág, történelem és a világ megismeréséhez szükséges történelmi, földrajzi, irodalmi, természettudományi ismereteket. Még óvodás gyermek voltam, amikor Lukács nagyapám naponta felolvasott nekem, többek között Arany János Toldiját, de más írásokat is. Nemcsak felolvasott, hanem mesélt is a magyarok és székelyek őstörténetéről, Atilla királyunkról, Csaba királyfiról, a történelem fontosabb eseményeiről egészen a második világháború befejezéséig. Számtalan alkalommal nézegettük közösen Európa, a Kárpát-medence és az egész világ földrajzi, politikai és gazdasági térképét, mely földrajzi atlaszt édesanyám használta a felsősófalvi iskolában. Később, amikor kezdtem felcseperedni, már hiába próbáltak olyan ismeretekkel megismertetni, amelyek esetleg ellentmondottak volna nagyapám tanításának, ez teljesen fölösleges volt, hogy hiszen Lukács apó és Fülöp apó által elmondottak-

nak jobban hittem, mint a szélkakasként forgó és politikai sugallatra közvetített hazugságoknak.

Az említett feltarisznyálás miatt a szovátai középiskolában arról álmodoztam, hogy magyar irodalom és történelem szakos végzettséget igyekszek majd megszerezni Kolozsvárott, de tizedikes koromban hatalmas csalódásként kellett tudomásul vegyem, hogy az akkori diktátor magyarellenes törekvése miatt a kolozsvári Babeş—Bolyai Tudományegyetemen már nem indítanak ilyen szakot. Így próbálkoztam ugyan a magyarul megszerezhető filozófiai végzettséggel, de a 4 helyre több mint 250-en jelentkeztünk, ezért nem jutottam be. Ilyen körülmények között próbálkoztam végül a jogi végzettség megszerzésével, attól a hátsó szándéktól vezérelve, hogy jogászként majd meg tudom védeni az erdélyi magyarokat a hatalmi túlkapásoktól, az elnyomástól. E próbálkozásom sikerült és be is jutottam az elsők között a jogi egyetemre. Természetesen hamar rá kellett jöjjenek az egyetem elvégzése után, hogy hiába van jogász diplomám, a magyarságot a kommunista és magyarellenes diktatúrától meg nem védhetem. Hiába véstem szüleim székelykapujára Tamási Áron mondását 1976-ban, hogy „azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne”, a folyamatos zaklatások és kommunista iránymutatások, illetve gyermekeim jövője miatt úgy döntöttem 1989. május 5-én, hogy elhagyom szeretett szülőföldemet. Ekkor nyomtak a kezünkbe Csíkszeredában — az összes Hargita megyei Mgtasz jogtanácsosnak — egy olyan iratot, hogy abban az esetben, ha nem indítunk pereket a 250 négyzetmétert meghaladó „illegálisan”

bitorolt földterületek visszaszerzése ügyében, semmilyen javadalmazásban nem részesülünk. Mivel a Hargita megyei székelyek többségének ilyen „illegális” földterületeik voltak (beleértve szüleimet), én azonban ilyen aljasságot nem akartam elkövetni, ezért néhány nap múlva útlevél nélkül elhagytam szeretett szülőföldemet.

Az új fészekrakást követően csak jó pár év múlva kezdtem el jobban odafigyelni az erdélyi történésekre, hiszen évekig házamat építettem az Alföldön. Ekkor kezdtem jobban odafigyelni az erdélyi könyvkiadásra, s benne az Erdélyi Gondolat Kiadó tevékenységére, a *Székely Útkeresőre*, majd az *Erdélyi Toll* kiadványra. Ennél a kiadónál olyan ismerősökre és ismert nevekre leltem, akiket a teljesség igénye nélkül megemlítek, mint: Ambrus Lajos, Beke Sándor, Benedek Elek, Bölöni Domokos, Cseke Péter, Csetri Elek, Csire Gabriella, Ferenczi Géza, Ferenczi István, Dáné Tibor, Kercsó Attila, K. Kovács András, Kristó Tibor, Lőrincz György, Lőrincz József, Lászlóffy Csaba, Málnási Ferenc, Murádin László, Nagy Olga, Nagy Pál, P. Buzogány Árpád, Pomogáts Béla, Ráduly János, Sütő András, Székely Ferenc, Vöő Gabriella és Tamási Áron.

Habár az erdélyi magyarság olvasási igényeinek még a diktatúra idején is igyekeztek eleget tenni az akkori könyvkiadók — leszámítva e kor utolsó éveit —, az igazi áttörést csak az 1990-es évek jelentették, amikor viszonylag szabadon alakulhattak magyar könyvkiadók és jelenhettek meg magyar nyelven olvasható művek. Természetesen itt sem volt teljes szabadság, csak az annak gondolt létezés,

hiszen elsősorban a „tűzközel”, egykori megbízható személyek vezethettek és létesíthettek könyvkiadókat. Kedves kivétel között található az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, melynek vezetője igyekezett egy szellemileg független és pártérdekeknek el nem kötelezett erdélyi magyar szellemi műhelyt létrehozni.

A látszatszabadság illúziója azonban hamar szertefoszlott, ezért néhány év eltelte után egyre keményebben kezdtek fellépni mindenféle szabadságeszmény megvalósítása ellen. Mostanra oda jutottunk, hogy olyan nagy erdélyi magyar író, mint Nyíró József műveinek kiadása, s ne adj Isten terjesztése főbenjáró bűnnek tűnik. Ennek a hatalomnak a lételeme a folyamatos dörgölözése az aktuális nagyhatalomnak gondolt országhoz, országokhoz. Végtelenül sajnálatos módon a magyarországi hatalom is hasonlóan igazodott, néhány személy kivételével, melynek az lett a „jutalma”, hogy a kétharmados többséggel megválasztott kormányfőt el akarták távolítani. Jelenleg a legveszedelmesebb az a globalizációs, rejtőzködő, senki által meg nem választott pénzügyi háttérhatalom, amelynek áldatlan tevékenysége az egész Földkerekség minden nemzetét igyekszik az igájába hajtani. Tulajdonképpen az örök emberi értékeket, a gondolkodó embert, a kereszténységet és az európai nemzetek teljes felszámolását célzó, Európát szervezett módon elárasztó több millió ember betelepítésével engedelmes robotszerű, dolgozó és fogyasztó, de nem gondolkodó és alkotó embertömeggel magát az embert igyekeznek felszámolni. A szkíta, pártus, kínai, egyiptomi, görög, római és egyéb régi ősi értékek helyett az istenként

tisztelt pénzalapú értéktelenséget igyekeznek elterjeszteni. A liberalizmusnak nevezett (vagy annak hitt) eszméivel megfertőzött európai emberek engedelmes robotként való kezelése végtelenül veszélyes minden nemzet kultúrájára, hagyományaira, értékeire, így a magyarokra és a románokra is egyaránt. A szellemi átnevelés folyamatos. Annak idején a huszadik század nyolcvanas éveiben — és később is —, még jómagam is a számítógépezés, az internet és egyéb modernnek gondolt eszközöket gondoltam az emberi fejlődés hasznos tárházának. Manapság, amikor az emberek ezreinek osztogatják az ún. okostelefonokat és dollármilliárdokat szánnak Európa teljes előzőnlésére — amikor közben az őslakos európaiak milliói munkanélküliek —, minden gondolkodó emberben felmerül önkéntelen a kérdés, hogy miért és mire jó az egész. Az elektronikus média több száz csatornája az értéktelen, az emberi természettől idegen eszméket igyekszik szajkózni, terjeszti, ha kell, több száz TV-csatornán, beleértve a nemzeti csatornákat is, ugyanazt az értéknek nevezett vagy hasonló értéktelen eszméket sugároznak, melynek lételeme a pénz, a kincs, az arany, az agresszió, a gyilkolás és a trágár, igénytelen beszéd. Sajnálatos módon ez a fajta értékvesztés a könyvterjesztésre, az újság- és folyóirat kiadásra is kiterjed. A digitális világnak akár még örvendezni is lehetne, hiszen olyan régi könyvekhez, írásokhoz juthat az érdeklődő olvasó, amelyeket a könyvtárak többségében fel sem lelhetők. Így olvashattam el például Evlia Cselebi török utazó magyarországi és erdélyi utazását vagy Radvánszky Béla által kiadott első magyar szakácskönyvet, de ennek

ellenére én a valódi — papíralapú — könyv és folyóirat kiadásokat szeretem.

A régi hagyományokra alapozni kell, hogy teljes emberként élhessük életünket. Ezért is gondolom azt, hogy az Erdélyi Gondolat Könyvkiadónak óriási szerepe van abban, hogy a felnövekvő fiatal nemzedék igazi, tartalmas könyveket olvasson. Csak olyan körülmények között tudunk igazi európaiként megmaradni, ha a régi értékeinket ötvözni tudjuk a kor jelenlegi kihívásaival.

Monor, 2016. március 15.

Péterffy Gyöngyi
(New York)

**AZ ERDÉLYI GONDOLAT
KÖNYVTERMÉSE NAGY ŰRT,
NAGY HIÁNYT PÓTOL BE
ÖNAZONOSSÁGUNK
FELMUTATÁSÁVAL**

A huszonöt éves Erdélyi Gondolat Könyvkiadó alapításának negyedszázados évfordulóját méltatva először is arra a bátorságra kell gondolnunk, az akkori feszültségekkel terhes hatalmi törekvések között, hogy Beke Sándor nem politikai hatalomra törekedett, sőt nem lépett egy pártba sem, hanem alapított. Képes volt felvállalni, megbirkózva az akadályokkal, hogy a sokféle, sokszintű magyar alkotásokat, irodalmi értékeinket kiadhassa. Több évtizedes kutatómunkával feltárta az erdélyi valóságot. Korhatár nélkül begyűjtötte az erdélyi írók, alkotók kallódásra ítélt műveit és kiadta azokat. Tényfeltárón bizonyította be az elhallgatott, s porladó emlékezet kincseit — örökségünket. Az erdélyi magyar szó, magyar gondolat és e szellemiség irodalmi, tudományos, népművelő alkotásait merte felvállalva kiadni. Az értékeket kereste, függetlenül, politikamentesen, sehova sem besorolva az alkotót. Nem ítélezett, hanem segítette magyarságunk kulturális felemelkedését.

Beke Sándor költő-könyvkiadó részéről ez olyan tett volt a '89-es rendszerváltás idején, mint amikor a kiszáradásra

ítelt anyaföld váratlanul aranyat érő záport kapva újraébredt és életre hívta a rétek, a berkek, a dombok füves virágait, lombjait a nyitnikékkal, mert addig nem igen volt hol szólni, megszólaltatni az erdélyi magyar és székely lelkek hangját, alkotót.

Az *Erdélyi Toll* című, az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó által Székelyudvarhelyen kiadott folyóiratban is találkozhat az olvasó ezzel a sajátossággal, mit erdélyinek nevezünk. Elgondolkoztató, mi is ez a sajátosság, melyre ráérzünk és felismerjük a jellegét, azaz magát az erdélyiséget; ez a Minőség olyan eredeti, egyedi minőség, melyet az erdélyi tájak környezeti hatása öltött bele a székely ember lelkületébe, jellemébe, magatartásába, ahogyan csak ő tud igazán beszélni, szólni, s mely az igaz és szép szó erejével tör a felszínre. Vagyis aki e tájon született, élt és él, az az ősi kövek, sziklák, melyről a jövő sugarában csakis székely lehet, tehetségével, okosságával fejezi ki a tömör beszéd hallgató erejét. Ez az egyenes és igaz szó, igaz beszéd lett nemzedékek nemzetségével nemzetivé, vagyis székellyé, amiből sugárzik az a sajátos minőség, melynek neve tehetség, munka, hit, szeretet és tisztesség. Az adott szó ereje, akár a törvény.

Beke Sándor költő, könyvkiadó-alapító ezt a fennkölt erdélyi minőséget emelte a szó erejével kellő rangjára, a magyar szó színpadára — akár az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, akár a *Székely Útkereső* és az *Erdélyi Toll* folyóiratok életre hívásával —, melynek 25 éves évfordulóját méltón ünnepeljük. Az Erdélyi Gondolat könyvtermése nagy úrt, nagy hiányt pótol be a mai napig pártatlanul,

magas szintű kiadói, művészi minőségével, önazonosságunk felmutatásával; mer magyar lenni, mer székely lenni, meri a népi-nemzeti kultúránkat a múltból a jelenig megörökíteni. Ezért lettem nagy tisztelője, elismerője Beke Sándornak, s a tisztelt szerkesztőségnek, mert ahogyan megismertem Beke költészetének hitvallását a versein keresztül — mely az én verseimmel akár rokonköltészet is —, Jókai Mór szavait juttatták eszembe: „A költő tartozik nemzete lelkének kifejezése lenni.”

Ez az én hitvallásom is ős időktől fogva, ezt tükrözi az én költészetem is, ezért lettem félretolva a mindent jól tudó liberális modernizálószkodók által, megbélyegzőn nemzetivé.

New York, 2016. március 6.

Ráduly János
(Kibéd)

GONDOLATOK A 25 ÉVES ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓRÓL

A főcím azt sugallja, hogy a vallomástevő néhány szubjektívebb jellegű megnyilatkozásra is sort keríthet. Magam ezt írtam egykoron: „Az 1989. december végi történelmi fordulat számos »átszervezett/újjaszületett vagy újonnan alapított« újságot, folyóiratot eredményezett. Azokban a napokban azon tűnődtem, vajon miképpen alakul további kapcsolatom a romániai magyar sajtótermékekkel? Akkor már több mint háromszáz publikációval rendelkeztem, volt köztük hét (hetes) önálló kötet is... Számomra azokban a napokban a legfontosabb az volt, hogy megfelelő közlési lehetőségem legyen továbbra is” (In: *Beke Sándor: Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó és szellemi műhely húszéves évfordulóján*. Székelyudvarhely, 2012. 60. o.).

Nyilván, én is fölzárkóztam az akkor frissen indult *Székely Útkereső* folyóirat szerzői gárdája mellé. A Beke Sándornak írott levelemben (1991. április 8-án) jeleztem: „Kérésére postázok tíz gyermekverset, örülök, hogy az Útkereső múlt évi novemberi-decemberi számában már jön az egyik anyagom.”

Nos, ez a kapcsolatfölvétel jórészt meghatározta további pennaforogatói feladataimat. Mind a folyóiratnak, mind az

Erdélyi Gondolat Könyvkiadónak egyik legszorgalmasabb munkása lettem. A Bekével való együttműködésem, együttgondolkodásom szépségéről Beke — majdnem két évtizeddel később — ezt írta a kiadó kétszázadik könyvében: „Különös nap ez számomra, könyvkiadónak, mert — egy író számára — igencsak nagy meglepetésnek számító ajándékkal készültem erre az ünnepi alkalomra: öt igényes kivitelezésű könyvet adtam ki a „Kibédeld megáldott” Ráduly Jánosnak. Öt olyan könyvet, mely tartalmánál fogva is híven szolgálja és tükrözi Ráduly János írói és sokrétű tudományos munkásságát, az örök helytállást az általa oly hően szeretett szülőföldjén” (In: Beke Sándor — Ráduly János: *Szépirodalom, néprajz, rovásírás*. Két íróbarát beszélgetése életpályájukról, munkásságukról. Erdélyi Gondolat Könyvkiadó, Székelyudvarhely, 2008. 147. o.). Az említett felköszöntés apropója: épp akkor töltöttem be a 71. életévemet.

Megjegyzem még — a pontosság kedvéért —, hogy könyvkézirateim elhelyezésekor rendszerint több kiadóval dolgoztam. Az első nyolc könyvemet például három kiadó hozta: a Kriterionnál négy, a Dacia és Ion Creangă kiadónál pedig két-két könyvem jelent meg.

Aztán 2015. december 16-án — a marosvásárhelyi Garabontzia Kiadó jóvoltából — befutott a századik kiadványom is. Két címe van: *Jajkiáltások a fehér papíron* (1989. július 24. — augusztus 23.). *A szerző száz könyvének jegyzéke*. (1975–2015). Az első egy hónapnyi önéletrajzomat tartalmazza, a második pedig a 40 esztendő alatt megjelent száz könyvemnek a bibliográfiája.

Nos, a könyvjegyzék mindennél jobban igazolja, hogy a Beke Sándor által igazgatott kiadók nagy „fajsúlyokkal” vettek részt kézírataim könyvekké álmódásában. Íme — a számok nyelvén is — az eredmény: Erdélyi Gondolat: 53 kötet, Erdélyi Pegazus, Székelykapu és Székely Útkereső Kiadványok: 1 + 1 + 1 könyv. Ez bizony összesen 56 kiadvány.

Amíg eme számadatokkal dolgoztam, eszembe ötlött: arról is szólni lehetne, hogy a szakkritika miképpen fogadta a könyveimet? De elhessentettem az elképzelést, ugyanis a Bekével készült beszélgető-könyvben (már volt szó róla) jórészt felvonultattam a kritikusok véleményeit. Itt — egyetlen kivételként — Bertha Zoltán sorait idézem, mivel később íródtak. Így értékelte a kibédi népi imákat tartalmazó kiadványomat: „...hogyan legalább figyelni kell minden érdemes erőfeszítésre... legújabbban például Ráduly János remeklése varázsoljon el: a *Hozzád fohászkodom imában* című összeállítása (2009) kibédi népi imákból, ráolvasásokból, legendaballadákból, kántáló-énekekből. A magyar archaikus népi vallásosság, az apokrif imádságok, az ősi szóbeli-énekes műfajváltozatok feltárásának legnagyobb teljesítményei közé emelkedik ez a kötet — Erdélyi Zsuzsanna, Polner Zoltán, Tánczos Vilmos és még (kevés) néhányuk halhatatlan gyűjteményei mellé. Ráduly János egyébként is hatalmas szellemi-tudományos és áldozatos ismeretterjesztő életművével kápráztat el, amelyben a folklorisztika és a kultúrtörténet legváltozatosabb tájait járja be fáradhatatlan munkabírással, értékmentő tudatossággal” (In: Beke Sándor, 2012. i. m. 100-101. o.).

És hogy — zárásképpen is — a „szubjektív jellegű megnyilatkozást” említsem, közlöm egyik középiskolai magyartanárom, egyben igazgatóm 27 évvel ezelőtt írott levelét, amely igazolta/igazolja: mindvégig számon tartotta/tartották munkálkodásomat. Íme:

„Marosvásárhely, 1989. szeptember 23.

Kedves János!

Két köteted megkaptuk. Tartalmas, lenyűgöző munka mind a kettő. Feleségem, lányom (a fiúnk Iaşiban van) versenyezve olvasták: „fölfaltuk”.

Kívánjuk, hogy tovább dolgozz, gyarapítsd irodalmunkat, gondolkottass el továbbra is ezer meg ezer olvasót. Fordítsd fejüket-szívüket irodalmunk e még mindig elhanyagolt területe, kincsesbányája felé.

Öregbítsd iskolád hírnevét.

Hozz fényt egykori tanáraidra, osztályfőnöködre.

Jó egészséget kívánunk Neked, egész családnak!

Meggyőződésünk, hogy az alkotó-teremtő munka mellett gyerekeid boldogsága a másik éltető elemed. Kívánjuk: váljék gyerekeid boldogsága számodra kiapadhatatlan forrássá!

Őszinte barátsággal Kozma Bélának.”

(In. Beke Sándor — Ráduly János, 2008. i. m. 259. o.).

Albert-Lőrincz Márton
(Marosvásárhely)

AZ
ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ
IRODALOM-ARCULATA IS SAJÁTOS,
MONDHATNI RÉGIÓKÖZPONTÚ

Évfordulós, az *Erdélyi Gondolat Kiadó* 25 éves tevékenységét, és a kiadó ugyancsak ünnepinek számító 300. könyvtermését méltató hozzászólásra igazából azok méltóak, akik a kiadói munkában tetőtől talpig benne vannak, akik a kiadói szándékot és annak megvalósulását velejében ismerik, tulajdonos, kiadó, szerkesztők, belső munkatársak, illetve azok, akik itt könyvet jelentettek meg. Magam az *Erdélyi Toll* irodalmi folyóirat külső munkatársaként szólhatok hozzá Beke Sándor körleveléhez, amelyben mindazokat megszólítja, akiknek lapcsinálóként, íróként vagy olvasóként köze van a laphoz.

Jómagam az utóbbi négy esztendőben kapcsolódtam be az *Erdélyi Toll* közösségébe, tehát csak szerzői minőségben, külső munkatársként ismerem a kiadó munkásságát. Örömmel tölt el létezése, jó, hogy van, mert felkarol olyan szerzőket is, akik kimaradtak/kimaradnak az irodalmi fősodorból, vagy annak peremén araszolnak, mint a falusi gyerekek tavaszi hóolvadáskor a kerítések alatt, a szárazon.

Írók, költők, irodalomtudósok, néprajzkutatók, esszéisták színes közösségét vonultatja fel a könyvkiadó, az általa

képviselt koncepció mentén. A könyvkiadás nem olcsó mulatság, sok pénzbe kerül, és a könyvvásárlási szokások is alaposan megváltoztak. A (mai) nehéz erdélyi, de általában is érzékelhető könyvkiadás háttérében valószínűleg ott munkál egy-egy szerző anyagi áldozatvállalásának kényszere is, ami ebben az esetben feltehetően azt eredményezi, hogy kiadatlanok maradnak olyan alkotók (alkotások) is, akik, bár könyvre érdemesültek, nem vállalják vagy nem tudják vállalni a kiadás költségeit. Ami a szerzői honoráriumot illeti, az a megoldás jött divatba, hogy a szerző nem készpénz, hanem nagyobb szerzői tiszteletpéldány formájában „fizetődik ki”, tekintettel a piaci időeltolódásra, azaz az eladásból származó bevétel kiszámíthatatlanságára. Jómagam ez ideig ódzkodtam a saját költségen történő publikálástól, nem akarván tudomást venni a piacgazdaság törvényeiről. Meglehet, ideje volna átgondolnom.

Sokszor hallom a magam vonatkozásában, hogy az nem könyv, amit a szerző a maga költségén ad ki, elfelejtkezvén arról, hogy olyan nagyságok, mint Ady, József Attila, Faludy György, ... a sor folytatható, tán még Batsányi János is, saját költségen jelentették meg egyik-másik könyvüket, maguk tűnnek fel versfüzeteik impresszumában. Ma is hosszú út vezet az ismertségig, a támogatásokig, amint a múlt század elején is, de ma kevesen vállalják a kiadási költségek szisztematizálását előfizetők gyűjtésével, saját, később megjelentetésre szánt versköteteik hírverésével, apróhirdetésével, amint mondjuk Ady Endre is tette még nagyváradi újságíró korában, s főként a kétes terjesztés, az eladás ne-

hézségei miatt. József Attila 1932-ben kiadásra került *Külvárosi éj* című versfüzetének kiadói költségeit úgy kalapozta össze Krausz Simon bankártól és Balla Frigyes Szigfrid kereskedelmi és iparkamarai főtitkártól, a költő kiszolgáltatottságát nem kis malíciával jelezvén e sorokkal: „aki költő akar lenni, pokolra kell annak menni”. Szóval, tudomásul kellene venni, hogy a kiadói támogatások lehetőségei korlátozottak, a támogatások jobbra a kanonizált, fősodratú, illetve professzionálisan is irodalmi mezsgyén tevékenykedő szerzők irányába kanalizálódnak, és ráadásul még a saját költségen megvalósított kiadványok terjesztése, értékesítése sincs sínre téve, ami maga után vonja a szemérmesebb vagy nem menedzselt szerzők munkáinak otthoni könyvespolcon maradását, vagyis haszontalanságát.

Kár, hogy nem alakult ki valamiféle *status quo* a pénztámogatások arányos és méltányos elosztásában, kiadói teljesítmények alapján, kvótás rendszerben. Ezt azért is hiányolom, mert vannak működő, tehát nem fantom kiadók, akik nagy erőfeszítésekkel hozzák létre a papír alapú kiadványokat, az olvasó és a szerző öröme, és nyilván azok öröme is, akik megvalósítják, munkát fektetnek be, munkahelyi jövedelmükből meg tudnak élni, családot tudnak vállalni, fenntartani, itthon maradni. Tudomásom szerint ilyen az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó.

Itt, a kiadónál érzékelhetően méltányolható, komoly munka folyik. Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó évről évre ott van a marosvásárhelyi nemzetközi őszi könyvfesztén, és saját könyvstandja dugásig teli van könyvekkel. Mennyiségi

vonatkozásban is értékelő szavakat mondhatok, hiszen a 300, könyv alakban megjelentetett publikációjával, azaz évi átlag 12 kiadványával a kiadó láthatóan jelentős részt vállal az erdélyi irodalmi paletta kirajzolódásában.

Ha végignézzük a kiadó évi mérlegét, két fontos megállapításra jutunk (én mindenképpen): a) négy olyan sikerestendő emelkedik ki, amelyekben 20 könyvnél többet sikerült az olvasó asztalára tennie (2001-ben 24-et, 2008-ban 30-at, 2009-ben 26-ot, 2010-ben 24-et); b) az utóbbi három esztendőben drasztikus visszaesésnek vagyunk tanúi (2013-ban 4, 2014-ben 6, 2015-ben 5 könyv). A magyarázat nyilván a kiadónál van, nálunk csak a kérdés ágaskodik: miért? Az egymást követő három sikerév (2008, 2009, 2010) folytonossága megszakad. Nem gondolom, hogy a szerzői tarsolyok üresedtek ki. (Magam is sajnálattal állapítom meg, hogy nem lehettem a gondozott szerzők között).

A könyvtermést minőségi vonatkozásban nem áll módomban értékelni, mivelhogy belőle csupán egynehány került a kezembe. Azonban, úgy vélem, hogy a *Székegy Útkereső* visszatekintő kiadványai és antológiái, a helyismereti és székelység-ismereti munkák bizvást számíthatnak a sajtótörténészek, illetve helytörténészek és népi kultúra-kutatók figyelmére, megkerülhetetlenek. Ezek a megvalósítások egyszerre hiánypótlók és hagyománymentők. Hasonló törekvések, úgy látom, egyetlen más könyvkiadónál sem tapasztalhatók, s ezt a hangütést a hazai *mainstream* folyóiratok is mellőzik (némileg kivétel a *Székegyföld*). Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó irodalom-arculata is sajátos,

mondhatni régióközpontú, de nem bezárkózó. Úgy érzem, ez a megállapítás helytáll az *Erdélyi Tolká* és az Erdélyi Gondolat Könyvkiadóra egyaránt.

Két megállapítással szeretném zárni gondolataimat:

A kiadványok szerzői és kiadói költségeinek elviselhetővé tételét akár a támogatói rendszer méltányosabb működtetésével, akár a vállalkozói szférából becsatornáztatható támogatások megnyerésével.

A kiadványok terjesztésének gondját kellene jobban megoldani, amiről sokan régóta beszélnek, és amely hozzásegíthetné az elköteleződő „erdélyi gondolatot” a felröppenés utáni szárnyaláshoz, hiszen megvan a kiadói tudás és infrastruktúra ahhoz, hogy szép könyvek kerüljenek az olvasóhoz, és megvan az az alkotói alap is, amely a lap köré szerveződött írói áldozathozatalnak értelmet ad. Ez minden irodalmi műhely létalapja. Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó és az *Erdélyi Toll* így teljesítheti ki küldetését az egyetemes magyar irodalom és művelődés szolgálatában.

TARTALOM

Beke Sándor

Erdélyi Gondolat Könyvkiadó **5**

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
1991–2016. december 31. között megjelent kötetei
(Beke Sándor) **10**

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
2016 után megjelent kötetei (Beke Sándor) **31**

Bertha Zoltán

A 25 éves Erdélyi Gondolat Könyvkiadó a nemzeti
önismeret szép- és szakirodalmának egyik
megkerülhetetlenül fontos műhelyteremtő központja,
rangos centruma és őrvára **33**

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó
1992–2016 között megjelent kiadványaiból **41**

Bodó Márta

Valóban sokrétű és más kiadók által
nem végzett munka az Erdélyi Gondolaté **54**

Brauch Magda

25 év alatt 300 kötet **57**

Kozma Dezső

Új könyvkiadó Erdélyben **61**

Szekeres Lukács Sándor

Erdélyi Gondolat Kiadó — a szellemileg független
és a pártérdekeknek el nem kötelezett
erdélyi magyar szellemi műhely **64**

Péterffy Gyöngyi

Az Erdélyi Gondolat könyvtermése nagy űrt,
nagy hiányt pótol be önazonosságunk felmutatásával **71**

Ráduly János

Gondolatok a 25 éves
Erdélyi Gondolat Könyvkiadóról **74**

Albert-Lőrincz Márton

Az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó irodalom-arculata is
sajátos, mondhatni régióközpontú **78**

ERDÉLYI GONDOLAT KÖNYVKIADÓ

A könyv szerkesztője: BEKE SÁNDOR

Nyomdai előkészítés: Erdélyi Gondolat Könyvkiadó

A szerkesztőség postacíme:

535600 Székelyudvarhely, Tamási Áron u. 87

Telefon/fax: 00-40-266-212703

E-mail: egondolat@yahoo.com; egk@freemail.hu

ISBN 978-606-534-093-0

www.erdelyigondolat.ro

Készült az Erdélyi Gondolat Könyvkiadó Nyomdájában,

Székelyudvarhelyen

Felelős vezető Beke Sándor igazgató